

VII. ÉVFOLYAM

7. SZÁM

ROMA LAP

1999. JÚLIUS

ÁRA: 98 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

P OSTA FORDULT V AL

Kerecsenden is pusztít a víz

Suha Józseftől, a kerecsendi Lungo Drom elnökétől az alábbi levelet kaptuk: minden kilakoltatott családot el tudtunk szállásolni. Sokan rokonoknál laknak, sokan pedig az általános iskola tornatermében. Egy családnak a háza került nagyobb veszélybe, de sikerült megmenteni.

Szeretnék a sok segítségért köszönetet mondani **Gémes László** polgármesternek, **Rácz Józsefnek**, **Tóth Zoltánnak**, **Róman Lászlónak**, **Róman Lászlónénak**, **Varga Csabának**, **Gaspárovics Istvánnénak**, **Szucsik**

Istvánnénak, **Szücsik Évának**, akik reggelig segítettek a cigány embereket. Külön köszönetet szeretnék mondani **Suha Sándornak**, **Balogh Adolfnak**, **Nagy Ferencnek**, **Nagy Krisztiánnak**, **Sári Gabriellának**, **Szabó Évának**, özv. **Sári Lászlónénak** és annak a mintegy 60 cigány embernek, akik reggelig küzdöttek az árral szemben.

Kérem, aki tud, segítsen az árvíz károsultakon!

Tisztelettel:

Suha József

3396 Kerecsend, Dankó út 7.

Telefon: 06-36-450-501

Sajnálatos módon lapunk májusi számában a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány által meghirdetett két pályázat - a Czinka Panna és a Tanulást támogató ösztöndíj - beadási határideje tévesen jelent meg: 1999. július 15-e helyett szeptember 15-e.

Az akaratunkon kívül bekövetkezett sajtóhibát megpróbáltuk oly módon korrigálni, hogy az érintetteket levélben értesítettük, mindezen túl sajnálatunkat fejezzük ki mind az érintettek, mind a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány felé.

Paksi Éva főszerkesztő

Utcabál Bélapátfalván

1999. augusztus 15-én (vasárnap) búcsú lesz Bélapátfalván. E nap alkalmából 20 órától utcabált rendez a Lungo Drom helyi tagszervezete és a cigány kisebbségi önkormányzat. Az utcabál az Ady Endre úton lesz, mely utca a Művelődési Ház utáni első utca. A zenét ifj. Zámbo Gábor szolgáltatja. Mindenkit szeretettel várunk.

Lakatos Zoltánné

a Lungo Drom bélapátfalvai tagszervezetének elnöke

Címlapon: Kővári Krisztina

Enciklopédia

Debreceni Magyarai Béla

Debreceni Magyarai Béla debreceni zenekarvezető, 1895-ben született Debrecenben. Fia idősebb Magyarai Imrének, a kiváló muzsikusként.

Zenei képzését az ottani városi zenedében, Füredi igazgatótól

nyerte. 1913-ban édesapjánál segédprímás lett, onnét **Kóczé Antal** zenekarába lépett át, akinek Mária leányát nőül is vette. Kóczéval bejárta egész Németországot, s 1927-ben átvette Debrecenben édesapja zenekarát.

Kis Csikaló Zsigmond Móric

Az egyik első szegedi zenekarvezető volt, 1882-ben született Szegeden. Négy gimnáziumot szülővárosában végzett, majd beiratkozott a városi zeneiskolába, ahol **Dambrowszky Viktor** és **Főkövy Lajos** voltak a tanárai. 17 éves korában segédprímása

lett a szabadkai **Piros Józsinak**, aztán Zomborban **Herczenberger Sándornak**, Nagybecskereken **Dick Gyurinak**. 1906-ban bandát alakított és attól fogva kedvelt prímása volt Szegednek.

(Csemer Géza: Habiszti)

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP

Megjelenik havonta, a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért” Közalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon/fax: (56) 372-269.

Főszerkesztő: **Paksi Éva**

Főmunkatárs: **Farkas Kálmán**

Tervezőszerkesztő: **Ádám László**

Munkatársak: **Botosné Kótvé Lilla**,
Bubáné Csapó Ilona, **Bujdosó Jánosné**,
Pálfi Elvira, **Rácz Zsuzsa**, **Rácz Lajos**

Felelős kiadó: **Farkas Flórián**

Nyomdai munkák:

REPRÓ STÚDIO Nyomdaipari Egyéni Cég,
Verseyhy Nyomda Kft., Szolnok

ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Koszovói tanulság

Koszovó katasztrófája rengeteg tanulságot tartalmaz egész Európa és a világ számára. A történelem bebizonyította, hogy a nemzetállam koncepciójának nincs, nem lehet jövője. Ott, ahol a nemzeti kisebbségeket tűzzel-vassal üldözik, kipusztításukra törekednek, előbb-utóbb megboszoszulja magát. Szemtanui lehettünk - s még nincs vége! - mennyi töménytelen kárt, szenvedést, emberi pusztítást végzett az etnikai tisztogatás. Óriási tanulság: az a politika, amelyik valamelyik nemzetiség, etnikum halálát kívánja, maga is halálra van ítélve. Ugyanis egyik etnikum megsemmisítése az arra való törekvés, óhatatlanul a másik veszélyérzetét növeli, megszüntetheti a biztonságérzetét és arra ösztönzi az etnikumot, hogy összefogjon és ellenségnek tekintse a befogadó nemzetet. Minél jobban üldöznek egy népet, nemzetiséget, annál jobban arra igyekszik, hogy zárttá tegye sorait. Vajon miért akar a magyarság autonómiát Erdélyben vagy a Vajdaságban?

Érinti ez az Európában élő cigányságot is. Különösen a Kelet-Európában és a Balkánon élőket. Lehet különböző indokokkal magyarázni a nagyszámú szlovák cigányság elvándorlását Finnországba és más-hová, valójában nem csupán a szegénység, a kilátástalanság a hazájuk elhagyásának az oka. Keresni kell az igazi okokat! És nemcsak Szlovákiában, hanem Magyarországon és másutt is. Jó tanulság erre a koszovói kibontakozás első lépései. Eddig csak elvétve hallottunk hírt az ott élő cigányok üldöztetéséről, életéről. Az elhangzottak egy része nem biztos forrásból eredtek, félreérthetőek

voltak. Ha igaz a hír - s ezt a Népszabadság július 17-ei információjából tudjuk - **Bernard Kouchner** ENSZ különmegbízott vezetésével július 16-án megkezdődött Pristinában az "ideiglenes tanács" alakuló ülése.

Nem közömbös ez egyetlen, Európában, de főleg Koszovóban élő cigány részére sem. Miért? Azért, mert az "ideiglenes tanács" várhatóan a legnagyobb olyan polgári testület lesz Koszovóban, amelyben a szerbiai tartományban élő minden(!) nemzetiség képviseltetheti magát. A tanácsstagok létszámát az ENSZ képviselői határozzák meg, s az egyes nemzetiségek különböző számú delegátat küldhetnek.

Alegtöbb, nyolc képviselővel várhatóan a csaknem 2 milliós tartomány lakosságának mintegy 90 százalékát kitevő albánok rendelkeznek majd, őket követik a szerbek és a török, a muzulmán kisebbség mellett a romák is egy képviselőt delegálhatnak. Ez jelentős előrelépés a koszovói cigányság élethelyzetének javítása, jogaik érvényesítése, nemzeti kisebbségként való elismerése irányában. Az "ideiglenes tanács" tanácsadó szervként működik majd a világ-szervezet missziója mellett. Nem hagyhatják ki, nem feledkezhetnek meg egyetlen nemzeti kisebbségről, etnikumról sem. Különben a diszkrimináció újabb villongásokhoz vezethetne. Márpedig Koszovóból elég volt. S a jövőben már nem dönthetnek cigány ügyben Koszovóban a romák megkérdezése nélkül. Nem, mert képviselőjük egyenlő tagja lesz a Tanácsnak.

Farkas Kálmán

A miniszterelnök leszámolt az illúziókkal

Interjú Farkas Flóriánnal, az Országos Cigány Önkormányzat elnökével

Minden idők legeredményesebb cigánypolitikai megbeszélése - jelentette ki a miniszterelnök dolgozószobájából kilépve a sajtó képviselőinek **Farkas Flórián**, az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ) elnöke, a Lungo Drom vezetője. A találkozást követően **Orbán Viktor** miniszterelnök leszámolt azzal az illúzióval, hogy a középtávú intézkedési csomag önmagában megoldja a romák gondjait.

- A közelmúltban Orbán Viktor miniszterelnök fogadta az összes kisebbségi önkormányzat vezetőjét. Miért volt szükség néhány hónap elteltével egy újabb, immár négyszemközt találkozóra a kormányfővel?

- Azon a találkozón, mint a kisebbségi oldal szóvivőjének nekem kellett ismertetni a magyarországi kisebbségi politikai helyzetet, ezen belül a kisebbségi önkormányzatiság jelenét, kilátásait, a fejlődés lehetséges irányait. Egy ilyen találkozón nem kerülhet megkülönböztetett hangsúllyal szóba a hazai cigányság ügye. Mindemellett, mivel összkisebbségi kérdésről volt szó, nem is illett annyit beszélni a cigányság sajtós, a többi kisebbségtől eltérő problémáiról. De arra volt módom, hogy kérjem a miniszterelnököt, hogy egy személyes találkozón külön tekintsük át a cigányügy legfontosabb kérdéseit.

- Mennyire látták azonosan a miniszterelnökkel a jelenlegi helyzetet?

- A Fidesz választási programjában nem kapott nagy szerepet a magyarországi kisebbségek sorsa, így a cigányság helyzete sem. Ennek ellenére, én minden állításnak ellentmondva, bíztam abban, hogy a kormányfő ismeri a cigányság helyzetét. Amikor felvázoltam a valós képet - és ezt lehet, hogy először kapta meg autentikus formában - nem volt olyan kérdés, amelynek ne egyformán láttuk volna a kezelését. Az is kiderült, hogy a miniszterelnök nem akarja másképp megoldani a problémákat, mint az Országos Cigány Önkormányzat. A Lungo Drom 1994-es választási programja alapján készült az OCÖ által elfogadott egyéves cselekvési terv, illetve a négyesztendő program kilencven százalékában azonos azzal, amit a kormányzat akar tenni a magyarországi cigányság élethelyzetének javítása érdekében. Mindebből egyértelművé vált előttem, hogy a kormányfő nem akar romák nélküli polgári Magyarországot.

- A romák problémáinak orvoslására már számtalan megállapodás szület-

Fotó: Svári Gyula

tett. Legutóbb a cigányság helyzetének javítása érdekében elkészült egy középtávú cselekvési program is. A benne foglaltak megvalósításához azonban pénz kell. Kapott-e garanciát arra, hogy a program nem marad írott malaszt?

- A középtávú cselekvési program korábbi állapotában nem volt más, mint egy vízfej, de a miniszterelnök is csak számárvezetőnek nevezte. Semmiféle garancia nem volt ugyanis arra, hogy a programban foglaltak meg is valósulnak. Ráadásul - és ebben is egyetértettünk a kormányfővel - önmagában csak a középtávú programmal nem lehet megoldani a cigányság gondjait. Éppen ezért azonnali intézkedések sorozatára, konkrétumokra, fel-elösök megjelölésére van szükség, és mindezt éves akcióterv elkészítésében kell megvalósítani. Ezért a jövőben az Országos Cigány Önkormányzat a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal szakértőjének bevonásával éves akcióprogramot fog készíteni, előzetesen viszont, valamennyi tárcával az OCÖ egyeztetni az adott tárcára vonatkozó feladatokat, a hozzárendelt pénzeszközzel.

- Mindez mikor válik kézzelfoghatóvá?

- A jövő évi akciótervet és annak a költségvetési forrását októberig kell le-

tennünk az asztalra. Az ideji lehetőségek már korlátozottak, hiszen év közben nehéz költségvetést módosítani. Viszont remélem, hogy a közmunka és a közhasznú munka területére olyan, néhány százmillió forintos - úgynevezett pántlikázott - támogatást ad az állam, amit kizárólag a cigányok foglalkoztatására lehet fordítani. A szociális lakásépítési programot, amelyet az OCÖ megkezdett, államilag finanszírozzák. A miniszterelnök azért is felkarolta, mert ez nem roma program, hiszen a rászorult családok - legyen az cigány vagy nem cigány származású - otthonhoz juttatását tűzte ki célul.

Az előző ciklusban számos vitát váltott ki a cigány közalapítvány. Itt teljes átszervezés lesz. A módosítás a kormány asztalán van, várhatóan július 27-én születik döntés. A cigány fiatalok továbbtanulását eddig is támogatjuk ösztöndíjjal. Szeptembertől ez tovább bővíülhet egy szociális támogatással, hiszen gyakran gondot jelent az is, hogy a diák cipőt vegyen magának. Aki pedig külföldi tanulmányokat szeretne folytatni és ehhez a képességei is megvannak, azok számára lehetőséget biztosítunk arra, hogy a legrangosabb egyetemekre is bejussanak.

- Szóba került-e a találkozón, hogy a Lungo Drom, mely a tavalyi önkormányzati választásokon a cigányság

meghatározó erejének bizonyult, idén nem kapott állami támogatást?

– Érthetetlennek nevezte és sajnálattal fejezte ki ezért. Én viszont már nem tartom érthetetlennek a történeteket, hiszen a döntésük óta eltelt néhány hónap, ám hivatalos indoklást a mai napig sem kaptunk, hogy miért utasították el pályázatunkat. Ugy érzem, hogy ez egy rosszízű, szerencsétlenül kidolgozott politikai döntés volt.

– A középtávú cselekvési programnak és a mostani miniszterelnöki találkozáson lesz-e folytatása?

– A Cigány Tárcaközi Bizottság felállítása a megkezdett párbeszéd folytatásának tekinthető. A június 24-i alakuló ülésen a szakminisztériumok államtitkárai – a kormányfői találkozón elhangzottaknak megfelelően – már akcióttervekkel érkeztek. Az elképzeléseket azonban még az OCÖ a tárcákkal külön-külön is megvitatja és ezt követően – a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal vezetőjének bevonásával – véglegesítjük a jövő évi terveket.

– A tárcaközi bizottság ülése után azt lehetett hallani, hogy milliárdokat áldoz a kormány a cigányság felzárkóztatására.

– Konkrét összegekről, milliárdokról nem esett szó. Az igazi kérdés az, hogy eltartani könnyebb-e egy 800 ezres populációt, vagy néhány éven belül

olyan helyzetbe hozni, hogy a saját tartóijává, az ország építő polgárává váljon. Meggyőződésem, hogy ma a legjobb társadalmi befektetés, ha a cigányság élethelyzetének a javítása ily módon valósul meg. De ez hazánk EU-csatlakozásának is egyik komoly feltétele. Az OCÖ erre készen áll, ám azért a cigányemberért, aki ezért nem akar tenni, az OCÖ sem fog fellépni.

A kormányzat vonja be a cigányságot a saját sorsának formálásába, a cigányság pedig vonja be azokat a nem cigány származású értelmiségieket, akik segíteni akarnak. A polgárosodni képes romák sorsközösséget kívánnak vállalni az orszáért.

– Magyarország több települése víz alatt van. Különösen súlyos a helyzet Heves megyében.

– Az OCÖ az ország területén mindenütt jelen van, kiemelten az említett megyében. Az OCÖ képviselői kapcsolatban vannak a családokkal és folyamatosan beavatkoznak és segítenek kezelni ezt a helyzetet. Én magam tárgyaltam a Szociális és Családvédelmi Minisztériummal, napokon belül létre fogunk hozni egy olyan szociálpolitikai csomagot, amely kezelni képes ezt a jelenlegi helyzetet oly módon, hogy először az embereket próbáljuk elhelyezni, menteni, majd az ingatlanokat. Fölmérjük a helyzetet és erre egy

konkrét megoldási javaslatot dolgozunk ki, hozzárendelt eszközzel. Bizom benne, hogy a lehető legrövidebb időn belül ez a konkrét csomag meg fog születni.

– Annak a 6 zámolyi cigány családnak, akik lassan két éve a zámolyi kultúrothonban élnek, július 31-ig ki kell költözniük. Az OCÖ előzetesen vállalta, hogy segít a családokat otthonhoz juttatni és amíg a házak nem épülnek fel, azt is magára vállalta, hogy elhelyezi őket.

– Így igaz. Sajnos ez a zámolyi kérdés zsákhamacsává vált és hogy ez így alakult, abban nagy szerepe van a családoknak. Azt gondolom, hogy ez a kérdés rövid időn belül meg fog oldódni. Azoknak, akiknek ígértük, a házakat fel fogjuk építeni, azonban kérjük a családok teljes segítségét és együttműködését. Az árvíz miatt sajnos több száz család került ilyen vagy hasonló helyzetbe és a zámolyi családokéhoz hasonló segítséget senki nem kap. A családok hozzáállását is ilyen szellemben várom el. Semmilyen nyomásra és hatásra az OCÖ az álláspontján nem fog változtani, mindvégig figyelembe fogja venni a családokkal megkötött előzetes megállapodást.

– Köszönöm a beszélgetést!

Teleki - Paksi

Audiencia

Közjogi méltóságokat megtisztelő audiencián /magas rangú személyek fogadása/ került sor **Farkas Flórián**-nak, az Országos Cigány Önkormányzat és a Lungo Drom elnökének a fogadására a Parlamentben június 17-én, amelyen **Orbán Viktor**, a Magyar Köztársaság miniszterelnöke invitálta tárgyalóasztal mellé az ország legmagasabb rangú, legitim cigány vezetőjét.

Történelmi tény: magyarországi roma ember ilyen közelségbe még nem került egyedül közjogi méltósággal. Első alkalom, hogy roma politikust ilyen audiencián fogad magyar miniszterelnök. S, hogy nem csupán parolázás, amolyan villámfogadás volt, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a legjobb tudomásom szerint a fél órára tervezett ismerkedés, eszmecsere, mint hivatalos diplomáciai nyelven fogalmaznak – a kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdések megbeszélése, vitája, egyeztetése két órás lett.

Vajon mit bizonyít ez? Elsősorban a figyelmet a cigányügy iránt, felelősséget, érdemi beszélgetést, s egyáltalán azt, hogy volt mondandó, megvi-

tatni való. Bizonyára nem véletlen, hogy Farkas Flórián, az Országos Cigány Önkormányzat és a Lungo Drom – a hazai cigány mozgalom legrepresentatívabb szervezetének – elnöke a fogadást követő közös sajtótájékoztatón a megbeszélést minden idők legsikeresebb cigánypolitikai találkozásának minősítette.

Kétségtelen: Orbán Viktor és Farkas Flórián találkozásáról el lehet mondani: történelmi jelentőséggel bírt. Rangra emelte a roma ügyet, a cigány politikát, s remélhető, hogy az Országos Cigány Önkormányzatnak az egyik oldalán, a minisztériumoknak, főhatóságoknak, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatalnak, de valamennyi, a romák élethelyzetének javításában érdekelt szervezetnek és intézménynek lendületet, tartást adott adhat! Ez az audiencia azonban – ne legyünk fukarak! – Farkas Flórián személyes sikere is volt. Elismerése, fontos állomása politikai pályafutásának.

Nem lenne méltó, ha most belebocsátkoznánk abba a minősítésbe, amely mostanában elhangzik és egyes kollégák le is írják, miszerint a középtávú

romaprogram illúzió. Nem az, mert végül is erre épülve, ezt figyelembe véve lehet, kell és szükséges az éves, részletes akciótterveket elkészíteni. Farkas Flórián is hangsúlyozta: szinte az összes kérdésben sikerült meg egyezni. A Miniszterelnök Úrra hivatkozva mi is valljuk, hogy a középtávú csomag önmagában megoldást nem jelent.

Ezzel az audienciával fókuszba került a magyarországi cigányság. Van igazodási pont csak követni kell. A miniszterek-járása jelzi, hogy történik valami. Kiléptek az állóvízből, a víz felszíne hullámozik. Felkavartuk, megmozgattuk. Reménykedjünk. Kétségtelen, hogy a politikai és gazdasági helyzettől, az időtől, a körülményektől függetlenül nem lehet reális tervet készíteni és főleg megvalósítani! Talán sinen vagyunk. Orbán Viktor, miniszterelnök úr és Farkas Flórián, az OCÖ elnöke közötti kézfogás garancia, amelynek aranyfedezete az adott szó becsülete.

Ennek kockáztatása száz audienciával sem ér fel.

Farkas Kálmán

Szigetszentmiklósi körkép

„A Legnagyobb áldás nem abból származik, hogy ingyen kenyér adassék, hanem lehetőség mindenkinek munkálkodni nyitassék, amely talán fárasztó dologokkal, de biztos és megérdemelt kenyeret lehessen szerezni.”

gróf Széchenyi István

Stádium 286/P

Mennyire aktuális ez a múlt századi üzenet napjainkban, különösen a cigányság számára, akik sokan bizony kegyelem kenyéren élnek, mert a segélyből nem lehet jövőt építeni.

Fodor Antalné dr., Szigetszentmiklós és Lakihegy polgármestere elmondta, hogy néhány családot leszámítva nincs "kihegyezve" a cigánykérdés. Jól működő roma önkormányzat van **Lakatos Mihály** vezetésével, bár anyagi eszközeik nagyon korlátozottak, olyannyira, hogy a működéshez szükséges feltételek a második fél-évre már elfogytak. Hogy mégis működik, az a csapat elszántságának köszönhető és nem utolsósorban a lelkiismeretes munkájuknak is.

Balról jobbra: Fodor Antalné dr, Boda Anikó, Lakatos Mihály

Szigetszentmiklós Budapest vonzáskörzetében van. A település a kereskedelmi útvonal metszéspontjában van, s ez lehetőséget kínál a romáknak a kereskedésre. Mások Budapesten találnak munkalehetőséget.

Lakatos Mihály a szigetszentmiklósi cigány önkormányzat elnöke tanár ember, aki nagy felelősséggel vállalta, hogy a kisegítő iskolába tanítson hátrányos helyzetű gyerekeket.

Lakatos Mihályra hallgatnak, odafigyelnek a roma emberek, a magyarok körében is nagy tiszteletnek örvend. Példamutató élete, csöndes szava tiszteletet parancsoló. Napi kapcsolatban van a roma emberekkel, éppen ezért ismeri létproblémájukat, segít gondjaik megoldásában.

A kisebbségi önkormányzat tagja **Boda Anikó** vegyésztechnikus is, aki nem kis meglepetésemre nem cigány. Azt hiszem ez példaértékű: egy magyar ember felvállalja a cigány emberek gondjait, pestiesen mondván, nem semmi.

Anikó nagy affinitást érez a romák iránt, mivel gyermekkorában romák között nőtt fel, s ez a benső kapcsolat felnőtt korában is megmaradt olyannyira, hogy föl vállalta a roma önkormányzatban való munkálkodást, amely megmérettetés útján történt.

Lakatos Mihály, mint tanár ember, a gondok megoldását a tanulásban látja. A szakmán, az iskolázottságon keresztül vezet az út az integrálódáshoz.

Éppen ezért mindent megtesz, hogy kihalássa azokat a tehetséges, jó tanuló gyerekeket az iskolából és továbbtanulásra buzdítja őket. Ösztöndíjakat szerez nekik, örül, ha egy-egy roma gyereket beültethet a középiskolai padba, az egyetemről nem is beszélve.

Lakatos Mihály egy kosárfonó üzembe kalauzol bennünket, ahol **Kóta Istvánné** beavat a kosárfonás rejtelmeibe.

Szebbnél szebb kosarak, gyümölcsös tálak sorakoznak a fal mellett szállításra várva.

– Egy osztrák cégnek dolgozunk - tájékoztat Kóta Istvánné. - A kosárfonás bizony derekat próbáló munka. Többen dolgoznak otthon bedolgozóként. A kosárfonás olyan munka, amely folyamatosságot igényel. Le kell dolgozni a napi nyolc órát ahhoz, hogy látszata legyen, no meg jó fizetés is.

– *Mennyit tudnak keresni?*

– Ha szorgalmas, akkor a negyven-ötvenezer is megkeresheti, de ehhez a nyolc órát keményen le kell dolgozni.

– *Beavatna a kosárfonás titkaiba?*

– Először a fűzfavesszőt dugványozással ültetik, majd hántolják, főzik és lakkozzák. Mi kész állapotba kapjuk a vesszőket, csak a lakkozás marad hátra.

– *A minták előre szabottak?*

– Többnyire igen, de lehetőséget adunk a kreativitásnak, sokszor egy fordított csavarminta új lehetőséget kínál.

Görnyedt hát, kérges ujjak, de mégis kenyeret, megélhetést biztosít. A segélynél biztosan jobb.

Lakatos Mihály szóba hozza az állattenyésztési programot, amely a középtávú csomagterv egy része.

A program lényege, hogy a vállalkozó pályázat útján anyakocát kap 17 500 forintért, amelyet két év alatt

Fotók: Nyári Gyula

kell visszafizetnie. A programhoz tartozik még az ingyenes 25 000 forint értékű táp.

Balogh Bertalan örömmel mutatja a hét kismalacot, egyet sajnos agyon nyomott az anyakoca, de a megmaradt hét egészséges, eleven jószágok, alig kétheteselek. Balogh Bertalan számolgat: darabját, annak idején 5 ezer forintért eladhatja. Egy kis kiegészítő plusszjövedelmet jelent ez majd a család számára.

Lakatos Mihály halkan megjegyzi, hogy Berciék rendesen fizetik a részleteket. Sajnos volt olyan, aki levágta az anyakocát, de nem ez a jellemző.

Balogh Józsefhez visz az utunk Lakihegyre. Félig kész, szintes ház fogad bennünket. A házigazda mosolyogva mutatja meg a két anyakocát. Kitereli a fotózás miatt a kismalacokat, akik visítva szerteszét szaladnak. No, több se kellett az anyakocának, indulatos röfögéssel támadást indított Balogh József ellen, aki bizony megijedt...

Balogh József is számolgat és fontolgatja, hogy újra fedezteti az anyakocát.

A program működik. A munka szeretete és gyümölcse serkenti az embert új célok és feladatok felé...

Járhatóvá kell tenni ezeket az utakat, hogy mások is felbuzdulva elindulhassanak rajta, mert menni és haladni kell, mert aki megáll, annak ingyen kenyér adatik, kezelemből.

Rácz Lajos

Konzultációs fórum

Az indulatok sem maradtak el

1999. június 30-án 10 órai kezdettel a tiszalúci cigány kisebbségi önkormányzat konzultációs fórumot tartott. A fórum témái a települési önkormányzatok és a cigány kisebbségi önkormányzatok viszonya, illetve a kisebbségi önkormányzatok gazdálkodásával kapcsolatos feladatok.

Babos Miklós helyi elnök, mint a fórum szervezője lehetőséget adott a környéken működő kisebbségi önkormányzatok bemutatkozásának, így a miskolci, a bánrévei, a taktaszadai illetve bőcsi képviselőknek.

Elsőként **Babos Béla** taktaszadai elnök adott tájékoztatást. Mint megtudhattuk a települési önkormányzattal közepesnek mondható a viszonyuk. Fontosnak tartja a helyi kisebbségi önkormányzaton belüli kapcsolat helyreállítását, hiszen éles ellentétek alakultak ki közöttük. Irodával rendelkeznek és a szerény évi költségvetésükből munkaterv szerint dolgoznak.

Budai Bertalan bőcsi elnök beszámolójában elmondta, hogy saját tulajdonú irodájuk van, melyben kilenc ember dolgozik. Évi költségvetésük 1.400.000 forint. A sort az encsi elnök, **Horváth László** folytatta, aki úgy gondolja, hogy pénzügyi és jogi képzetlenségükből adódóan bizonyos szempontból ki vannak szolgáltatva. Ők főként pályázatokból élnek. A miskolci Közigazgatási Hivataltól érkezett **Dr. Kiss György**. Ő egyben a helyi elnök. Céljuk, hogy a többségi társadalommal együtt tudjanak működni. Évi költségvetésük 2.000.000 forint. Legközelebbi céljuk mintegy 40 lakás

felépítése a városban. Tiszalúc volt jegyzője **Muzsonyai Lajos** jogi kérdésekre adott választ, továbbá elmondta, hogy a kis és nagy önkormányzatoknak tisztességben kell együttműködni, mert ez a kapcsolat tulajdonképpen egy kényszerházasság. Fontos egyenrangú partnerként együttgondolkodni, amely egyenrangúság sajnos mindig billeg.

Horváth Aladár, a Roma Polgárjogi Alapítvány vezetője szerint a roma létből adódó hátrányokat el kellene kerülni. Nem az elkülönítést, hanem a társadalomba való beépülést kellene megcélozni. A fő problémát abban látja, hogy a kisebbségi önkormányzatoknak nincsenek jogosítványai. A magyar demokrácia érdeke az, hogy a romák egyenjogúsága megvalósuljon. Véleménye szerint a kisebbségi önkormányzatiság is a kirekesztés egyik formája, hiszen beépülve a társadalomba egyenrangúként tudnák kezelni a cigányság problémáját. A cigányügy alá van rendelve a mindenkori államhatalomnak. Szerinte olyan programokra van szükség, amely az adott településen élő cigányok valós problémáira adnak megoldást.

Heves vita tört ki a jelenlévő polgármester és a helyi kisebbségi önkormányzat vezetője között, de a fórum egészére is jellemző volt a különböző okokból adódó feszültség. Had szabadjon megjegyezni, hogy 300 km tikkasztó melegben történő utazás után jó lett volna több információt kapni a folyamatos vádolásokról és veszekedésekről helyett.

B. Kótyé Lilla

Cigányügyi Tárcaközi Bizottság alakult

A tudatos folyamatosság érdekében és a célirányos tervek és feladatok koordinálására - a hatékonyság érdekében alakult meg a Cigány Tárcaközi Bizottság, amely a szakminisztériumokkal egyeztetve a középtávú csomagtervben meghatározott feladatokat.

A kormány összehangolt intézkedésekkel kívánja a kisebbségi önkormányzati rendszert továbbfejleszteni - mondta bevezetőjében **Dr. Hende Csaba** politikai államtitkár.

A Cigány Tárcaközi Bizottság egyik legfontosabb feladata, hogy koordinálja azokat a megjelölt, célirányos terveket - s egyben szabja meg a felmerülő költségeket -, amelyeket a programtervezetben fogalmaztak meg.

A minisztériumok és a CTB között folyamatos egyeztetés és egységes szellemi akarat érvényesül, mondta **Farkas Flórián**, az OCÖ elnöke.

A romák társadalmi integrációja csak hosszú távon valósítható meg, folytatta Dr. Hende Csaba. A szellemi erők és a közös akaratok egyesítéséből születhet meg az a roma integrációs folyamat, amelyet **Orbán Viktor** miniszterelnök támogat. A gyakorló, paternalista módszerek helyett közös cselekvésre, közös felelősségre kell a hangsúlyt helyezni.

Az államtitkár megjegyezte, hogy az oktatás fejlesztésére, kollégiumok bővítésére és létrehozására 30 milliót költenek, a továbbtanulók finanszírozására 20 milliót.

A Cigány Tárcaközi Bizottság elnöke **Dr. Dávid Ibolya**, igazságügyi miniszter.

Rácz Lajos

9

Roma írók az interneten

Ablakot nyitottunk a világra

Szeretném-e tudni-látni, vajon vannak-e magyarországi cigány írók-költők a világhálón? -kérdézi tőlem Gödöllőn egyetemi adjunktus vőm. Lássuk. Néhány kattintás a számítógép billentyűk klaviatúráján. Keres-kutat a masina, s néhány pillanat múlva megjelenik a képernyőn egy ismert, rangos névsor. Európa és Amerika, Ázsia, Afrika, Óceánia, az egész földkerekség ismerkedhet a cigány írófejedelem, a **József Atilla** díjas **Lakatos Menyhért**tel, aki idén kapta meg a Magyar Köztársaság Babérkoszorúja kitüntetését, olvashatja a cigány **Ady**, **Bari Károly** Tűzpiros kígyócskájának csodálatos sorait, a hindu bölcs tekintetű **Choli Daróczi József** költeményeit, cigány nyelven **Madách Imre** Az ember tragédiája művét **Nagy Gusztáv** fordításában, a lánglelkű költők **Szolnoki Csanya Zsolt**ot, **Farkas Oszkár**t, **Rácz Lajost**, **Szepesi Józsefet**, **Rostás Farkas György**öt, **Glonczy Ernő**t, az Átyin Jóskának nincs aki megfizessen nagylélegzetű regény íróját, **Osztojkán Bélát** és mindazokat, akik jelen vannak műveikkel az irodalomban.

Internetre került a magyarországi cigány irodalom, s írótársadalma, mert gondoskodott erről a Magyar Művelődési Intézet és főmunkatársa, az a **dr. Bódi Zsuzsanna**, aki maga is jelen van e tablón, s akinek gondozásában, szervezésében és rendezésében nyitottunk ablakot április 14-én Nyíregyházán a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban a világra. Azért, hogy kitarulkozzunk, hogy megismerjék másságunkat, érzelem világunkat, s befogadjanak bennünket. Gondos, figyelmes segítője volt e munkában **Bódi Zsuzsának Lukács Ilonka** könyvtáros. Nagy hozzáértéssel mutatták be a magyarországi cigány folklórt és irodalmat.

A Cigány szemmel kiállítást május 28-ig tekinthette meg a roma irodalom és folklór iránt érdeklődő

közönség. A rendezők gondoskodtak arról is, hogy fellépjenek cigány együttesek. A megnyitón műsort adott a nyíregyházi 13-as iskola cigány együttese, később a 22-es tanulói ropták a cigány táncot, egy másik alkalommal a Nyírbátori Éltes Mátyás Általános Iskola és Diákotthon gyermekei kedveskedtek a látogatóknak. Május 26-án **Farkas Kálmán** találkozott a Megyei Pedagógiai Intézet által szervezett tanfolyam pedagógus hallgatóival, akik cigány gyerekeket tanítanak, nevelnek.

Színes, érdeklődést felkeltő volt a kiállítás. Vonzották a tablók a nézőket. Láthatóak és olvashatóak voltak itt a XIX. századi kutatások. Bemutatták a XIX. századi cigány írók munkásságát, a XX. századból a folklórt, a politika és az irodalom kapcsolatát. Láthattunk itt szótárakat, néprajzi sorozatokat, hanglemezeket, kazettákat, gyűjteményes köteteket, folyóiratokat, újságokat.

Talán a legnagyobb varázsszal az írók-költők műveinek gondos válogatása bírt. Fényképek segítségével megismerkedhettek a látogatók az alkotókkal is. Fotóik nagyítva láthatóak voltak a műveik mellett. Láthattuk a világhírű naiv festő **Balázs János** fényképét és a Füstölgesek és Ecsettel és ironnal című kötetét, mellette **Bari Károly** költőt és a híres **Holtak arca fölé, az Elfelejtett tüzek és sok felejtetetlen művét**, a következő tablóban **Lakatos Menyhért** mellett látható **Holdosi József**, **Orsós Jakab** és **Szécsi Magda**. A következő tablóban a sor **Csemer Gézával** indul, mellette **Farkas Kálmán**, **Kovács József Hontalan**, **Lojkó Lakatos József**, **Péliné Nyári Hilda**, **Péli Tamás** és **Szepesi József** mutatkozik be, majd **Farkas Oszkár** fényképét és munkáit láthatja az érdeklődő. Mellettük egy tablóban állították ki **Choli Daróczi József** és **Nagy Gusztáv** munkáit. Őket a következő tablóban **Rostás Farkas**

György, **Ruva Farkas Pál** és **Ves-ho Farkas Zoltán** követi. Majd **Balogh Attila**, **Glonczy Ernő**, **Horváth Gyula**, **Jónás Tamás**, **Osztojkán Béla** és **Rigó József** fényképei tűnik fel, megjelent műveik egy részének kíséretében. Az 1990 után jelentkező alkotók csoportja a fiatalokat mutatja be. Köztük **Dácsi Farkas Józsefet**, **Domorádi Horváth Gézát**, **Farkas Lajost**, **Náday Gyulát**, **Murzsa T. Attilát**, **Rácz Lajost**, **Rostás Farkas Tímeát**, **Szolnoki Csanya Zsolt**ot.

Az írók költők bemutatását a külföldön megjelent folyóiratok követik, majd átfogó képet kaphatunk a színházi és filmvilágról, jeles íróink-költőink megzenésített, filmvászonra került műveiről. Akik látták a Cigány szemmel rendezett kiállítást, nem csalódtak. Sajnos az érdeklődés éppen azok részéről hiányzott, akikről és akiknek szólt. Nagyon kevés cigány ember fordult meg e kiállításon. Pedig a legigényesebb irodalomszeretők is elismeréssel szóltak róla. Csupán egy alkalommal írt róla néhány sorban a Kelet-Magyarország is. Érdemi méltatásra került sor a rádióban és a tv-ben. Nem mozdultak meg a roma önkormányzatok sem, holott többet meghívtak a megnyitóra is. Ez az érdektelenség elkésztető és a közönbösség nem fogadható el. Ám semmivel nem magyarázható. Ha csak szervezetlenséggel nem.

Legjobb tudomásom szerint a kiállítás anyagát legközelebb Miskolcon mutatják be. Reméljük, hogy nagyobb sikerrel látogatottsággal, mint Nyíregyházán. Rajta vagyunk a világhálón, megismerhetik világszerte a magyarországi roma irodalom műveit és művelőit. Ám addig nem lehet és nem szabad nyugodni, míg be nem költözünk a cigány tömegek szívébe-lelkébe.

Farkas Kálmán

A lámpás

Olyan színes, eleven életkép fogadott ezen a júniusi délelőttön is a nyíregyházi Huszár téri /cigány/ iskola udvarán, mint korábban esztendők óta, amikor kulturális vetélkedőre sereglettek össze, mint most a város és a környező falvak Kótaj, Nyírtelek, a távoli Tiszaszalka roma kisdíákjai. A lányok divatosan, színes ruhákban, némelyik fiún lakkcipő, csokornyakkendő, a táncosokon népviselet. Sokukat elkísérték a szüleik is.

Igazi ünnep volt szórakozással, megmértetéssel. Gondos szervezői munka eredményeként valamennyi kisdíáknak chédet táltak. Fedezetéről gondoskodott a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Cigány Önkormányzata, a rendezvény legfőbb támogatója. Két helyen zajlottak a versenyek. A nagyteremben a táncosok, zenészek, bábosok léptek pódiumra, az egyik tanteremben pedig a vers, -a mese, -a prózamondók. Ez utóbbi zsűrijének voltam az elnöke. Őszintén meglepődtem a jelentős számú versenyző, de még inkább az érdeklődő szülők látán.

Telt ház előtt adta elő **Herga Ilona** szép tiszta kiejtéssel, helyesen artikulálva **Vörösmarty Petikéjét** s ezzel első lett. Nem hiába izgultak a nyírteleki **Farkas Richárd** szülei sem. **Petőfi** Pál mesterével nagy sikert aratott. A kótaji **Kiss Renáta Hajnal** Anna A náthás medve című költeményének előadása nyerte meg a közönség és a zsűri tetszését. Kitűnően helyt állt **Rézműves József Csaba**, **Nagy Attila**, **Beri Mária**, **Szalai Erzsébet**, a

próza- mesemondók között **Holló Malvin**, **Balogh Péter**, **Lakatos Tamás**, **Jónás Tímea** és **Pongó Katalin**.

E vetélkedő alkalmával ismertem meg a jóságos tekintetű három gyermekes fiatal tanító "nénit", **Ilonkát, Szilágyi Pálnét**, aki hihetetlen nyitottságával és őszinteséggel tárta fel, hogyan oszlatták el a cigány gyerekek a félelmeit, amikor ide került a Guszevbe. **Ilonka** Debrecenben végezte a Tanítóképző Főiskolát, s alig melegegett meg falujában Nyírkércsen, amikor beköltöztek Nyíregyháza külvárosába Borbányára. Itt vettek házat. "Azelőtt soha nem voltam cigányokkal együtt. Egyetlen roma család sem él Nyírkércsen. Félttem, amikor a guszevi iskolát ajánlották fel. Elvállaltam. Itt lettem pedagógiai asszisztens. Izgultam, amikor az első órát tartottam. Hallottam, de lehet nem is volt igaz, hogy a cigány gyerekek kitolnak a tanítóikkal. Amikor a katedrara léptem az volt az első, hogy bemutatkozás után elsoroltam életemet, beszéltem három gyermekemről, rokkant nyugdíjas férjemről. Olyan volt, mintha mesét hallgattak volna. Igazán meglepődtem. Nekem azóta sincs semmi bajom a gyerekekkel. Úgy érzem szeretnek, elfogadtak. Én is nagyon szeretem őket."

Ilonka, az elsősök lámpása -jellegmezte **Kozma Istvánné**, az iskola igazgatója. Világít, s ha baj van hozzáfórlnak a gyerekek, mert nála szeretetre, megértésre lelnek.

Farkas Kálmán

Ősztöndíj roma fiataloknak

Több fórumon és fronton elhangzott, hogy a romák felemelkedésének alfáját és omegáját az oktatás, a tanulás jelenti. Győr-Moson-Sopron Megye roma kisebbségi önkormányzata többféle támogatási formát is kidolgozott erre a célra. A jelenlegi lehetőségeket **Pádár Lászlóval**, a Cigány Kisebbségi Önkormányzat megyei elnökével vettük számba.

- A tanulást segítő pályázatok sorában mindenképpen meg kell említenünk a megyei önkormányzat kezelésében lévő ösztöndíj alapítványt. Létezik a Győri Cigány Ifjúságért Alapítvány, amelyre július 31-ig lehet jelentkezni. A hónap végéig várjuk azoknak a helyi diákoknak a jelentkezését, akik győri közép- vagy felsőfokú intézményekben tanulnak tovább. Reményeink szerint augusztus végén ki tudjuk osztani az ösztöndíjat.

- *Memyre népszerű ez, kik tanulnak tovább?*

- Egyre inkább az, hiszen lassan már az érettségi is kevés a jó munkahelyhez és az elhelyezkedéshez. Évek óta egyre többen jelentkeznek, a támogatók számának növekedésével a korábbiaknál is többen kaphatnak ösztöndíjat.

- *Mekkora az alapítvány törzstőkéje?*

- Egymillió forinttal indultunk, s évről évre gyarapodik az összeg. Idén is támogatta az elképzeléseinket **Balogh József** polgármester és a győri roma kisebbségi önkormányzat, valamint segítőink jóvoltából reményeink szerint 3-400 ezer forintot oszthatunk szét.

- *Hol és milyen formában lehet az igényeket benyújtani?*

- A győri roma kisebbségi önkormányzat irodájában - Győr, Hunyadi út 13. telefon: 06-96-442-968 - lehet pályázati űrlapot kérni, ehhez pedig mellékelni az iskolátogatási, valamint az utolsó tanév eredményéről szóló bizonyítvány hiteles másolatát. A hozzánk támogatásért fordulóktól önéletrajzot is várunk, amelyben a pályázók vállalkják indíttatásukat, azaz cigányságukat és ennek tudatában próbálnak meg minél magasabb iskolai végzettséget elérni, amit a romák felemelkedésére fordítanak.

- *Vannak-e jó tapasztalatok már?*

- Mérnökeink, végzett magánénekesünk, óvodapedagógusunk is dolgozik, akikre büszkéek vagyunk. Jó érzés, hogy segíthettünk nekik, visszaigazolja azt, hogy az elképzelés, a segítség nem volt hiába.

Harcás

Kismamák betegápolói oklevéllel

Cigány lányok-asszonyok vizsgáztak Tiszavasváriban

Ha csupán annyit mondok: különbalagás, bizonyára mindenki az emlékezetes, jogilag is elítélt csemenyre gondol, ami Tiszavasváriban történt tavaly, amikor e város egyik iskolájában nem engedték együtt ballagni a roma nyolcadikosokat a nem cigány végzősökkel. Nem lennének igazságosak, ha csupán a különballagásról elhíresült Tiszavasváriról szólnánk. Illik megemlíteni azt is, hogy e fiatal város önkormányzata lehetőségeihez mérten segíti a cigányok képzését, oktatását is.

Természetes, hogy a roma munkanélküliek oktatásában, tanfolyamainak megszervezésében az érdem elsősorban a Nyír- Dinamika Kft-t illeti, akinek ügyvezető igazgatója a tucatszerű gyermeket nevelő **Lőkös** családból származik. **Lőkös Sándor** vezetésével több átképző tanfolyamot szerveztek már Tiszavasváriban. Az elmúlt fél évben 16 cigány lány és asszony tanult a Kft által szervezett tanfolyamon, s közülük 15-en tettek sikeres vizsgát júni-

us 30-án, s kapták meg az oklevelet, miszerint sikeresen elvégezték a házi-betegápoló és szociális munkás tanfolyamot.

A tanfolyam sikerét segítette a Tiszavasvári Szociális Szolgáltató Központ és a Tiszavasvári Munkaügyi Kiren-

deltség. A hallgatók közül sokan időközben kismamák lettek, sőt meg is születtek. Ennek ellenére vállalták a tanulást. A kiválóan végzett hallgatók a Nyír-Dinamika Kft-től jutalmat vehettek át, heten **Farkas Kálmán** Sorstudat című esszékkötetét is megkapták.

Svéd - Roma nap volt Gyöngyösön

Június 9-én a Gyöngyösi Roma Kisebbségi Önkormányzat Svéd-Roma napot rendezett, melyen a Magyarországi Svéd Nagykövetség tanácsosa **Sören Lundvall** és felesége is hivatalos látogatást tett. A program célja, hogy a városban és a térségben föltárja a romákat érintő szociális problémákat, így remélve támogatást az 1999-2002 közötti felzárkóztatási program-politikájuk megvalósításához. A támogatást abból az EU alaphól várják, amit Magyarország a kisebbségi programjához kap az Uniótól, illetve más egyéni és non-profit szervezetektől kapott támogatásból kívánják finanszírozni.

Terveikben kimagasló helyen szerepel a nemzetiségi oktatás és a mezőgazdasági reformok. Gazdasági téren egy olyan közhasznú társaság felállításán fáradoznak, mely kiegészítő megélhetési lehetőséget biztosítva javítana a romák szociális helyzetén. A

"Ne segélyt! Lehetőséget!" -programjukat szeretnék, ha nem a többségi társadalom oldaná meg, mert ez nem is várható el és nem válna az érintett kisebbség hasznára, mert előidézheti a romák szellemi eltunyulását, mely indentitás tudatuk gyengüléséhez, netán eltűnéséhez vezetne, ami nemcsak őket, de az egész magyar társadalmat hátrányosan érintené. Eddigi tapasztalataik szerint a képzési-átképzési és munkahely teremtő programok nem igazán feleltek meg a cigányság szükségleteinek és lehetőségeinek. Ennek oka: a cigányság alul-képzettsége, a vállalkozói szféra távolmaradása, az elkötelezett részvétel hiánya, tőke és érdekelttség hiánya.

Szükségesnek tartják a tevékenység beindítását azért is, hogy csökkentse a belső, illetve az EU-hoz való csatlakozás után várhatóan fokozottabban jelentkező, kifelé irányuló migrációt. Nézeteik szerint ennek feltétele az,

hogy az említett tevékenységekbe európai, sőt világszínvonalú szakembereket vonjanak be. Struktúrájuk hármass szerkezeti felépítést igényel: vállalkozói, képzési-átképzési, és mezőgazdasági programirodák, mely utóbbi kialakításához felkívánják használni a már meglévő külföldi tapasztalatokat. A tevékenység finansziális alapjainak előteremtésekor a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési, az Oktatási és Munkaügyi Minisztériumokra, központi alapokra, az Európa Unió Phare programirodájára és Alapítványokra kívánnak támaszkodni.

Sören Lundvall követségi tanácsos a nap végén tartott rövid sajtótájékoztatón elmondta, hogy kormányát és az EU diplomátákat tájékoztatva teljes körű partnereként fog az ügy mellett kiállni, és mindent elkövet annak érdekében, hogy a közös munka gyümölcsöző legyen.

Alex Di Sayde

Cigány lány a kifutón

Kővári Kriszta nem mondható átlagos pesti cigány lánynak. Ő az Attractive Elite modellügynökség egzotikus top-modell üdvöskéje, aki esténként **Naomi Cambell**-hez hasonlatosan a kifutók rivalda fényében a fürkésző tekintetek elé tárja bájával az adott tervező, illetve cég által kreált ruhákat és ékszereket. Megdöbbsenem: "Nahát, ilyen extrém foglalkozású emberke is van köztünk, romák között?" Modell barátaimon keresztül megtudtam Kriszta telefonszámát és lehetőséget kértem tőle egy exkluzív interjú elkészítésére. Meglepetten, de örömmel állt a rendelkezésemre.

- *Beszélnél a szüleidről és arról, milyen gyerekkorod volt?*

- Az édesanyám 35 évesen szült engem. Kései gyerekként én voltam az a nagyon várt gyermekáldás amiről szüleim álmodoztak. Az édesapám és anyukám között tizenöt év korkülönbség volt. Anyukám nem, de apukám cigány volt, és én is romának érzem magam, és szerintem ez az, ami fontos. Mikor négy éves lettem édesapám meghalt és édesanyámmal ketten maradtunk.

- *Soha nem volt hátrányod abból, hogy cigányszármazású vagy?*

- Abszolút nem. Sem az általános sem a középiskolában nem. Tudom, hogy én a szerencsés kevesek közé tartozom és ezért hálás is vagyok.

- *Az általános iskola után hova jelentkezél továbbtanulni?*

- Én iszonyatosan rossz gyerek voltam, ami jegyeimen is meglátszott, így nem mondhatnám, hogy olyan sok lehetőségem volt. Kereskedelmi-élelmiszervegyi eladói képesítéssel távoztam a szakiskolából, ahová annak idején találmra jelentkeztem. Azóta már komolyodtam annyit, hogy tovább tanuljak. Szeretnék leérettségizni és valamelyik főiskolán továbbtanulni, természetesen olyan dolgot, ami

mostani foglalatosságomhoz közel áll.

- *Hogyan kerültél kapcsolatba a modellkedéssel?*

- Tizenkét éves voltam, amikor anyukám elvitt magával divatbemutatókra és stúdiókba, ahol tanfolyamokat végeztem, melyről oklevelet kaptam. Aztán később újsághirdetés alapján mentem el egy komolyabb ügynökségre, ahová leszerződtek és munkát biztosítottak.

- *Édesanyádnak honnan voltak ezek a kapcsolatai?*

- A Stúdiók által volt ez a lehetőség. Ez afféle útbaigazítás volt, hogy tisztában legyek a dolgokkal, az édesanyám csak kísérő volt, hisz akkor kiskorú voltam. A stúdiókban csináltak rólam teszt fotókat. Anyukám "csak" anyagilag támogatott.

- *Fontos, hogy valaki legyen a háttérben aki anyagilag támogat?*

- Nagyon fontos, mert eleve a tesztfotók önköltséges anyagok, melynek összege akár 50 ezer forint is lehet. Valahonnan muszáj ezt elővarázsolni, mert a későbbiekben ezek alapján választanak ki munkára. Egyébként is kell valaki, aki melletted áll. A modell szakma lelkiileg teljesen megviseli az embert, kell hogy legyen valaki, akivel megbeszélheted a problémáidat.

- *A stúdióban tudják, hogy te cigány vagy. Ők hogyan vélekednek a származásodról? Nem ért, értek negatív diszkriminációk e miatt?*

- Ez abszolút csak az előnyömré válik, mivel külföldön a félvér lányokat kedvelik. Mindig meg is kérdezik, hogy teljesen magyar vagyok-e és én mindig megmondom, hogy csak félig vagyok az, félig pedig cigány.

- *Hogyan telik egy modell napja?*

- Ez Magyarországon egyáltalán nem úgy van, mint nyugaton. Itt nagyon kevés modellnek van állandó munkája. Sokan mást is dolgoznak mellette. Egy aktív munkanap az én esetemben, ruhapróbákkal

kezdődik, ez két-három óra, aztán betanító próbák, ez általában öt-hat órát vesz igénybe. Majd készülődés a bemutatóra, sminkelés, fodrászat, és este kilenc körül bemutató.

- *Mi történik egy betanító próbán?*

- Betanuljuk a koreográfiát, hogy hogyan helyezkedjünk a színpadon, ki hova áll, mert mindennek nagyon megkonstruálnak kell lennie, hogy az olyan legyen mint a nagykönyvben.

- *Vannak rivalizálások a lányok között?*

- Óriási. Nem is hinnéd! A régi-ekkel azért, hogy ki a jobb, az újjakkal meg azért, mert úgy gondolják, hogy most övék a világ, mert ők vannak éppen képben. De rivalizálnak az ügynökségek is, hisz itt elsősorban az a tét, ki kapja meg a legelőnyösebb munkákat.

- *Mi volt az eddigi legnagyobb élményed? Volt olyan tervező vagy modell akivel együtt dolgozhattál, akire fölnézel?*

- Boldog vagyok, hogy már a kezdet kezdetén, olyanokkal dolgozhattam mint **Náray Tamás**, de a legnagyobb élményem kint volt Los Angeles-ben, ahol egy hétig lehettem. Elvileg aktot kellett volna fotóznom, de nem vállaltam.

- *Úgy gondoltod, hogy ami szép azt el kell rejtteni?*

- Nem, de ez nem olyan fotó lett volna ami ízléses, művészi. Szóval ezért nem vállaltam, de ettől még fizették az utam és a kintlétem minden költségét.

- *Terveid a jövőre nézve?*

- Először is az érettségi, de ettől függetlenül szeretnék modell maradni, addig, ameddig csak lehet. Szeretnék eljutni Párizsba, Milánóba, bekerülni a nyugati modellek világába és híres modell lenni.

- *Sok sikert! Köszönöm az interjút!*

- Én köszönöm a lehetőséget!

Alex Di Sayde

Cigánylán

a kífutón

Vendégünk: Varga Mária

Varga Mária a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Csenger nevű községben született. Édesapja oláh cigány az édesanyja romungro. Az ősi roma gyökerek megtartása, megerősítése Varga Mária számára élet és létkérdéssé vált. Ebből az eltérhetetlen gyökerekből táplálkozik hite, akarata. Az önmegmutatáson túl feszíti az a vágy, hogy rangot és méltóságot szerezzen önmagának és a cigányságnak is, melyhez makacsul ragaszkodik.

Varga Mária kényszeredett mosollyal meséli, hogy nem az elkülönített "gyógyosoknak" nevezett iskolába járt. Már gyermekkorában tudatosan ragaszkodott roma származásához. Jó tanuló, szorgalmas és engedelmese diák lévén nem érték különösebb atrocitások.

Édesapja Budapesten a Kertészeti Vállalatnál nehézgépkészülőként talált munkát, jelenleg is ebben a szakmában dolgozik, édesanyja háztartásbeli.

Varga Máriát fiatalon - 18 évesen - "megajándékozta" a sors egy gyermekkel. Nem sokáig tartott az élettársi kapcsolat, mert Mária élettársát alkalmatlannak találta az apai szerepre. Vállalta azt a nehéz kihívást, hogy egyedül, minden segítség nélkül nevelje fel a gyermekét.

1996-ban leérettségizett, de ez kevésnek bizonyult, a megélhetéshez több kellett. Mária elvégezt egy gyors és gépíró iskolát, s ezzel lehetősége nyílt arra, hogy gépelési munkát vállaljon, amely plussz jövedelemhez jutatta. Főleg interjúkat gépelt.

Később a Roma Sajtóközponthoz került médiagyakomokként. Elvégezt egy egyéves médiaprogramot, s közben belckóstolt az újságírásba. Sokat tanult a Patrín Magazinál. Nemrég államvizsgázott, egy portréfilmet készített **Váradi Gábor** cigány festőművészről, amelyre jelest kapott.

Varga Mária élete folyamatos küzdelem: dolgozik, tanul, neveli az első osztályos gyermekét, kemény albréleti díjat fizet. És mégis van ereje folyamatosan mosolyogni, tud örülni az apró sikereknek - pedig törékeny, nádszálakat - kemény, férfiakat megszegyénítő akarattal áll helyt az élet minden területén.

Ügyeletet vállal, bérbe gépel, tanul, képezi magát, mert a csúcsra akar kerülni. Nem szereti a fél munkát, az olcsó megoldásokat. Viszont szereti a kihívásokat, ahol kreativitása lehetőséget kap, ahol a szellem ereje kibontakozhat.

Varga Mária nemcsak a média területén szeretne gyökeret verni, álmai túlnőnek

ezen. Az álom csúcsa a Filmművészeti Főiskola.

Máriának van egy nagy álma, amely az amerikai álomhoz hasonlít: végy egy szegény, de tehetséges embert, akinek van akarata, egyénisége és elgáncsolhatatlan elszánt ahhoz, hogy átlépje azokat a küszöböt, amelyek a lehetőséget kínálják az önmegmutatáshoz.

Egy olyan filmet szeretne készíteni, amely egy cigány emberen keresztül mutatná meg a roma társadalmat a magyar társadalomban. Ebben a filmben a néző szembe-sülhetne azokkal a mindennapi kihívásokkal, örömmel, bánattal, az esély és esélytelenség alternatíváival. Fedetlenül és meztelenül szeretné közvetíteni azt a hiteles cigány világot, amely nemcsak zenéből, táncból áll. Dilemmaként megszólal az az értelmiségi roma fiatal, aki megtagadja a gyökereit, mert nem tud másként karriert csinálni és jobb híjján asszimilációba menekül. Ilyenkor sírva tudnék fakadni - mondja Mária, sír a lelkem, amikor látom, hogy tehetséges roma fiatalok eltépett gyökerekkel lógnak a semmibe, mert sohasem lesz magyar ember abból, aki genetikailag cigánynak született.

A cigány ember nemcsak szín a társadalom palettáján, hanem élni akaró fény is. Jó lenne ha az előítélet sötét felhője végleg eltűnne a társadalom egeről és hagyná, hogy a maga módján világítson a másság fénye, amely nem akar mást csak élni, saját akarata szerint.

Rácz Lajos

Vélemény

ROMA MAGAZIN

A szerkesztési elveket az események határozzák meg. Ezek döntik el az arányokat is. Kétségtelen, hogy a Roma Magazin július 12-ai adásának legfontosabb, az egész cigányságot érintő-érdeklő riportja a legutóbbi, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatalban megtartott Országos Cigány Önkormányzat Elnökségi ülése volt. Bár a kíséző szöveg érzékeltette, hogy fontos kérdéseket feszegettek: választási törvény, országgyűlési képviselő, részvétel az Országgyűlés illetékes bizottságában, stb. Előbbé, hitelesebbé lehetett volna tenni, ha az elnökség tagjai és más részt vevők is megszólalnak! Igaz, ezzel talán hosszabb lett volna az "anyag", de megérdemelte volna. Hallani és tudni lehetett volna a különböző véleményeket, s az esetleges egységes álláspontot is e fontos kérdésekről. Így csak a témákat sorolta fel a riport, vélemények kommentálása nélkül.

Ezúttal az arányok a kultúrának kedveztek. Jó hírt hallottunk a Pécsen rendezett Romafesztiválról, amelyek a romák mellett cseh, horvát stb. együttesek is bemutatkoztak, s ha nem is láttuk a cigány ételeket, hallottunk róluk. Korrekt volt **Gál Józseffel**, az OCO alelnökével készített interjú, aki egyebek mellett elmondta: ez a fesztivál üzenet volt, s nem csak a cigányoknak szólt.

Meglepetésként hatott, amikor a Magazin az új rovatában **Farkas Lászlót**, a Nemzeti és Kulturális Örökség Minisztériumának kisebbségi referensét mutatta be. Nemrégiben olvashattunk róla a Világunk-ban és a Lungo Dromban is. Karrierje példaként szolgálhat a cigány fiataloknak. Életútja, kitartása megcáfolhatatlan bizonyítéka egy fiatal cigány ember szorgalmának.

Ezt két olyan portré követett, amelyek mindegyike túlmutat a bemutatott híres cigányprímásokon. **A Dankó Pistát**, a nótafejedelmet idéző, nyomdokaiban haladó primás - akit megszólaltattak - így vallott: "Dankó Pista csak addig van, amíg a sírját megkoszorúzzák". A másik primás, a híres **Járóka Sándor** fia **Sándor**, aki a Budapesti Vigadóban muzsikál ezt mondta a riporternak, amikor az megkérdezte: Mi lesz a cigány zenével? A magyar nóta átveszeli ezt az időszakot is."

Valójában a magyar nóta kilátástalan-ságra ítéltése hallatszott ki a véleményekből, s abból, hogy sokszor csak beszélünk legjelesebb hagyományaink ápolásáról is, (Dankó Pista Magyar nóta Múzeum) mintsem tennénk is érte valamit. Beféjezésül **Járóka Sándor**, a cigány primás (!) a Hegedűs a háztetőn c. filmből Tevje, a tejcsédar dalát muzsikálta el zenekarával cigányosan.

En még vártam volna valamit. Magam sem tudom, hogy mit, de úgy éreztem, mintha ez az adás nem fejeződött volna be. Ezt sugallta számomra a kis primás tehetség, a híresek nyomdokaiba készülő **Káté István** hegedűjátéka is, amikor felhangzott az ismert Dankó nóta: Eltörött a hegedűm...

Farkas Kálmán

Békés megyében élő cigány lakosok XVI. Sportnapja

Az országban a legrégebben folyamatosan megtartott tömegsportrendezvény az immár XVI. alkalommal megrendezett Megyei Sportnap, melyet 1999. július 13-án Békéscsabán tartottak.

Békés megye cigányközösségeit megmozgató rendezvényen 17 településről több mint 500 fő versenyzett, sportolt, ismerkedett, vetélkedett atlétikában, labdajátékokban - jó körülmények között, sportszerűen.

Külön öröm, hogy a megalakult 20 kisebbségi önkormányzatból 15 elnökük vezetésével vett részt a rendezvényen, ami ezen települések esetében a jó közösségi kapcsolatot is bizonyította. A résztvevők több mint 60%-a - mint a fényképek is bizonyítják - iskoláskorú gyermek volt.

Jól vizsgázott a házigazda feladatát ellátó Békéscsaba Megyei Jogú Város Cigány Kisebbségi Önkormányzata, s a támogató szakemberek, segítők sora.

Hevesi József

Békés megyei cigány lakosok XVI. Sportnapjának megnyitója

Ünnepélyes pillanatok a megnyitón

Startol a fiú 60 m-es elődöntő

Az érmek, díjak a győzteseket várják

Női kézilabda csapatok a dobogón

Családi futás győztesei

Kisebbségi Önkormányzatok felmérése

A Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Egyesület, Iroda 1999. május 26-i kezdettel Pest megyében térségi önkormányzati szakmai fórumokat bonyolított le cigány kisebbségi önkormányzatok, cigány települési szószólók részvételével.

1999. május 26-án Cegléden, június 2-án Gödöllőn, és június 9-én Verseg településeken tartotta meg fórumait.

A fórum célja, mind jobban előkészíteni a Nemzetiségi törvény átfogó módosítását mindazon kisebbségi önkormányzatok segítségével, - képviselői útján, - akik nap mint nap gyakorolják az önkormányzatiságot. Valamint, hogy első kézből kaphassanak olyan javaslatokat, melyeket a módosítás során figyelembe kell venni a jogalkotónak.

Egyesületünk 1999. március 17. és április 17-e között Jász- Nagykun-Szolnok megyében szervezett és bonyolított le a fent említett céllal szakmai fórumokat, melynek elkészített tájékoztató anyagát megküldte a Nemzetiségi törvény módosításával foglalkozó illetékes szervek felé.

A rendelkezésünkre álló felmérésjellegű adatokat, információkat a Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Egyesület Iroda szakmai munkacsoportja dolgozta fel.

Minden egyes térségi fórumon a fő hangsúlyt a Nemzetiségi törvény IV. fejezetére fektettük, amely a kisebbségi önkormányzatokról rendelkezik.

A Pest megyében működő 45 cigány kisebbségi önkormányzat működési feltételeiről levont következtetések az 1999. március 17. és április 7. között Jász-Nagykun-Szolnok Megyében megtartott térségi fórumokon tapasztalt többségével megegyezik. Így:

1.) A települési önkormányzatok, a cigány kisebbségi önkormányza-

tok a Nemzetiségi törvényt csak részben ismerik.

2.) A települési önkormányzatok a 20/1995.(III.3.) sz. Kormányrendelet, - amely a kisebbségi önkormányzatok költségvetésének, gazdálkodásának, vagyonyjuttatásának egyes kérdéseiről rendelkezik, - csak részben tartják be, amit bizonyít azon felmérés, amely a Tájékoztató mellékletét is képezi.

a.) Irodával rendelkezik:

igen 25,
csak részben 6,
nem 14.

b.) Települési önkormányzattól anyagi támogatásban részesül:

igen 22,
nem 23.

c.) Helyi programmal rendelkezik:

igen 43,
nem 2.

d, Információs kapcsolata van:

igen 35,
nincs 2,
részben 8.

e.) Tiszteletdíjban részesülnek:

igen 14,
nem 30,
alkalmanként 1.

f.) Települési önkormányzat bizottságaiba delegáltak:

igen 28,
nem 17.

3.) A cigány kisebbségi önkormányzatok megválasztását követően, a megalakulás után magukra lettek hagyva, csak az előrelátó települési önkormányzat nyújtott segítséget ahhoz, hogy megkezdhessék tevékenységüket.

4.) A cigány kisebbségi önkormányzatok információ-hiányában szenvednek, sem szakmai, sem politikai útmutatást működésüket illetően nem, vagy csak részben kapnak.

5.) A cigány kisebbségi önkormányzatok szakmai felkészültsége nem kielégítő. Nem ismerik a Nemzetiségi törvény jog adta lehetősé-

geit, így nem is gyakorolják azt. Ha a jog adta lehetőséggel élni szeretnének, akkor "falakba" ütköznek, amit nehezen küzdenek le, vagy kezdeményezésüket visszavonják.

Újabb következtetések a Pest megyében működő cigány kisebbségi önkormányzatok tapasztalatairól:

1.) A cigány kisebbségi önkormányzat által delegált képviselőket, akik a települési önkormányzatok egyes bizottságai előkészítő munkáiban vennének részt, az önkormányzatok többsége nem veszi komolyan, vagy nem veszik tudomásul jelenlétüket.

2.) A cigány kisebbségi önkormányzatok hiányolják az írott és elektronikus sajtó jelenlétét a kisebbségi önkormányzati munkában, amely hírt adna a tevékenységükről.

3.) A cigány kisebbségi önkormányzatok zömére a települési önkormányzatok feladatkörébe tartozó ügyeket próbál ráerőltetni "vállalt" vagy "átruházott" feladatként.

4.) Nem tisztázott a cigány kisebbségi önkormányzat elnökének részvétele a települési önkormányzat zárt ülésén.

5.) A cigány kisebbségi önkormányzatok hiányolják az Országos Cigány Önkormányzat közötti kapcsolódási pontok tényleges meglétét.

6.) A cigány kisebbségi önkormányzatok hiányolják a közigazgatási hivatal törvényességi ellenőrzéseit, szakmai iránymutatásait, panaszaikkal, beadványaikkal kapcsolatos gyors segítségnyújtást.

Záró-dokumentum

Az 1999. május 26-án Cegléd, június 2-án Gödöllő, valamint június 9-én Verseg településeken megtartott Cigány Kisebbségi Önkormányzati Szakmai Térségi Fórumokon a jelenlévő cigány kisebbségi önkormányzatok az alábbi záró-dokumentumot fogadták el:

Az 1999. március 17. és április 7. között Jász-Nagykun-Szolnok megyében megtartott térségi fórumok záró-dokumentumában foglaltakat minden fenntartás nélkül a Pest megyei térségi fórumok résztvevői elfogadják, megerősítik.

Így:

Mindenekelőtt le kell szögeznünk, hogy a kisebbségi önkormányzatiságot tovább kell fejleszteni, intézményesíteni szükséges, mivel csak intézményesített formában lehet elképzelni a Nemzetiségi törvény által megfogalmazott kulturális autonómiát.

Ehhez azonban nélkülözhetetlen a Nemzetiségi törvény átfogó módosítása, melynek során összhangban kell lennie egyéb más törvényekkel is, mint például az Alkotmánnyal, a helyi önkormányzatokról szóló törvénnyel, az államháztartási törvénnyel, stb.

Különös hangsúlyt kell fektetni a módosítás során az anyagi garanciákra, melynek léte, vagy nem léte határozza meg a kisebbségi önkormányzatok működését.

A fórumokon a Nemzetiségi törvény IV. Fejezetével foglalkoztunk kiemelten, amely a kisebbségi önkormányzatokról rendelkezik. Többéves működési tapasztalat alapján az alábbi javaslatokat fogalmazták meg a jelenlévő kisebbségi önkormányzatok vezetői, képviselői, és a szakemberek.

1.) Tételeken meg kell jeleníteni, hogy a települési önkormányzat milyen módon köteles a helyi kisebbségi önkormányzat, mint intézmény működését biztosítani

a.) Milyen méretű irodát kell biztosítani? 1300 lélekszámú településnek 16-20 m² alapterületű, - 1300 lélekszám feletti településnél - 20-30 m² alapterületű, amely 2-3 helyiségből is állhat.

b.) Technikai felszereltség - telefon, fax, fénymásoló, számítógép, bútorzat.

c.) A mindenkori havi rezsiköltség megtérítése.

2.) A Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke szavazati joggal vegyen részt a települési önkormányzat közgyűlésén.

3.) A települési önkormányzatok bizottságaiban delegált kisebbségi képviselő szavazati joggal vegyen részt a döntéshozó munkában.

4.) Tiszteletdíj kötelezettsége, mértéke, a mindenkori minimálbér legyen.

5.) Feladat- és hatáskörök jegyzékét ki kell terjeszteni az általános ügyekre is, mint például:

a.) Infrastruktúra fejlesztése

b.) Oktatási, művelődési és egyéb intézmények létrehozása, fejlesztése, összevonása, megszüntetése,

c.) Közhatal és egyéb foglalkoztatású munkakörben is.

6.) A működés anyagi fedezetét, biztosítását illetően

a.) Központi támogatás differenciált elosztása, megállapítása, 1300 lélekszám alatti településeknél 1000 e Ft, 1300 lélekszám feletti településeknél 1500 e Ft.

b.) A települési önkormányzat költségvetésében külön tételként szerepeljenek a Kisebbségi önkormányzatok, mint költségvetési szervként, intézményként. A támogatás differenciált megállapítása legyen. Mivel a Nemzetiségi törvény a kulturális autonómia jogának gyakorlását adja meg, amely három területből áll, nevezetesen: - művelődés, - oktatás, - nyelvhasználat. Ahhoz, hogy a tényleges gyakorlás is megvalósuljon, a települési önkormányzatok közművelődési alapjából létszamarányos (fejkóta) támogatást köteles biztosítani a kisebbségi önkormányzatok részére.

7.) Napi információ áramlás biztosítása

8.) Jogorvoslatok (panasz, bejelentés, feljelentés, stb.) soron kívüli kivizsgálása.

9.) A Nemzetiségi törvényt kövesse egy egységes végrehajtási rendelet.

Újabb javaslatok a Pest megyei térségi fórumok résztvevői részéről:

1.) A kisebbségi önkormányzati rendszerbe szükséges beépíteni a megyei/regionális szintet.

2.) A települési önkormányzat által meghozott helyi rendeletekről előzetes jóváhagyás a cigány kisebbségi önkormányzatok részéről.

3.) Az Országos Cigány Önkormányzat és a helyi cigány kisebbségi önkormányzatok részéről kölcsönös tájékoztató legyen negyedévente, vagy félévente.

4.) Cigány kisebbségi önkormányzatok elnökei főállásban végezzék munkájukat, így felül kell vizsgálni a társadalmi funkciók kérdését.

5.) Az egyetértési, vagy egyet nem értési jogot ki kell terjeszteni általános ügyekre is.

A Kormány középtávú cigány cselekvési programjáról:

1.) Ahhoz, hogy a cigányság társadalmi integrációját elősegítse a program, túl kell lépni az elméleti síkon, hiszen 1990 óta ez történik. Ötletek, elképzelések, programok gyártása, ami azt jelenti, hogy a valós probléma kezelését nem merik felvállalni az illetékesek.

2.) Mivel csak Kormány-határozat rendelkezik a cigányságot érintő legsürgetőbb feladatokról, és maga a Kormány-határozat csak a szakértőnek állapít meg kötelező feladatokat, így hosszú távon az ügy elbágytelizálása várható.

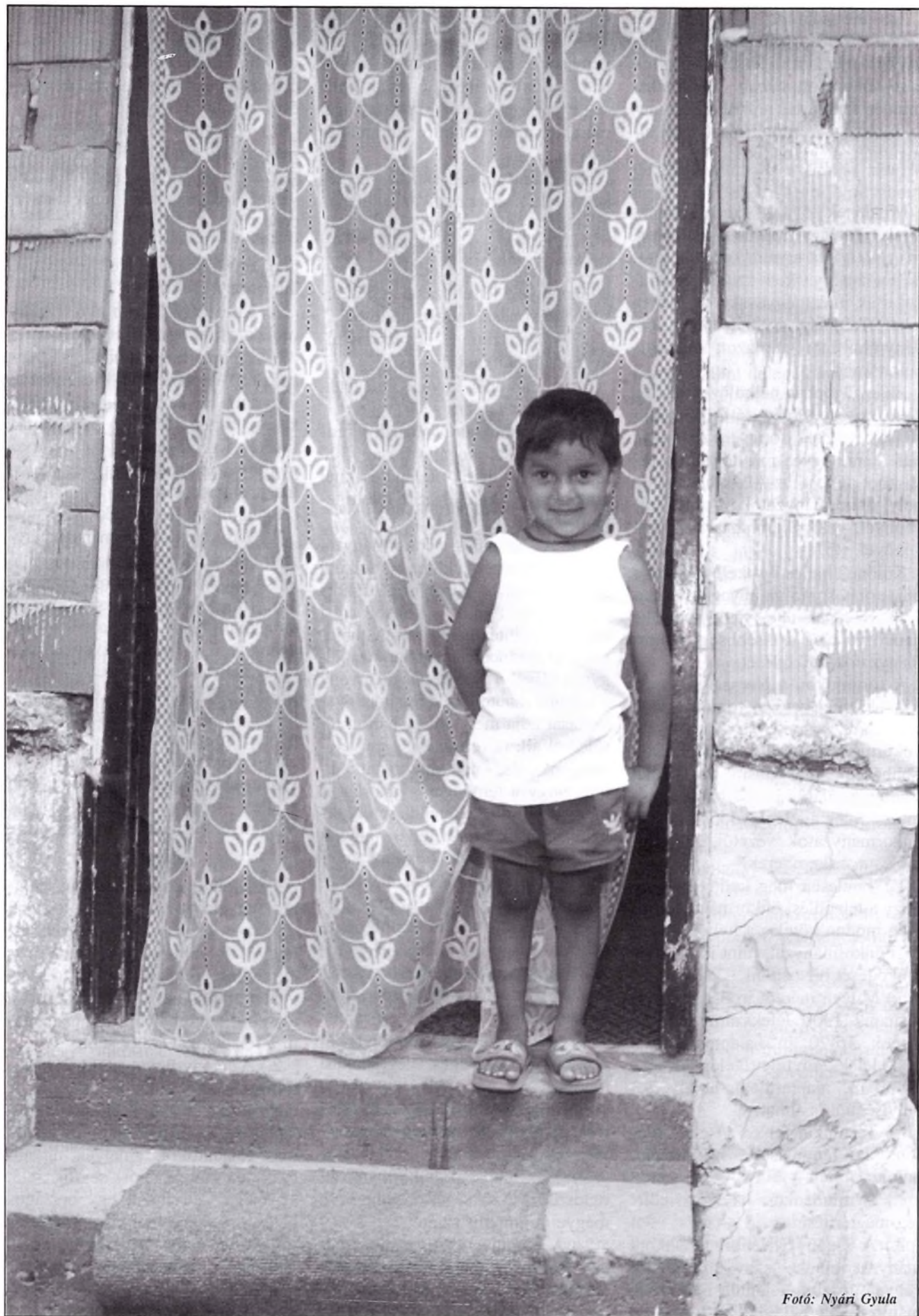
Az 1999. március 17. és április 7. között Jász-Nagykun-Szolnok megyében megtartott térségi fórumok záró-dokumentumában foglalt javaslatokat minden fenntartás nélkül a Pest megyei térségi fórumok résztvevői elfogadják, megerősítik.

Javaslat

1.) A cigányság társadalmi integrációját elősegítő generális jellegű törvényi szint szükséges ahhoz, hogy a folyamat a gyakorlatban is elinduljon. Tehát a végrehajtó szerveken múlik az, hogy sikerül-e a törvényt végrehajtani, foganatosítani a feladatokat, vagy sem.

2.) A cigány-ügyet a többi nemzeti kisebbségtől külön kell kezelni. A cigány cselekvési program végrehajtására, koordinálására és egyéb más feladatokra, amelyek ugyan csak az integrációt segítik elő, szükséges létrehozni egy országos hatáskörű szervet **Cigány Társadalmi Integrációs Hivatal** néven, a megfelelő közigazgatási jogosítványokkal.

Dr. Pálfi Miklós elnök

Fotó: Nyári Gyula

Az előnyszerzés fortélyai

Bárhogyan vélekedünk is róla, a szaporodó közéleti botrányok semmi másról nem tanuskodnak, mint arról a tényről, hogy a túlhajtott magánhaszon világában a polgári erények követése inkább csak illúzió. Olyan ábránd, mely szinte elérhetetlen. Mert *vannak, akik csupán azzal törődnek, hogy minél több gazdasági, politikai előnyre tegyenek szert, s még többen vannak olyanok, akik legfeljebb tehetetlen szereplői a körülöttük zajló eseményeknek. Akár közel állnak a kormányzati hatalomhoz, akár nem.* Ráadásul a törvénytelen ségek nem is függenek a politikai hovatartozástól. Nyilván azért sem, mert bizonyos kedvezményekhez - például banki hitelekhez, előnyös szerződésekhez - csak bizonyos kapcsolatokon keresztül lehet szert tenni. Így volt ez a rendszerváltás előtti időszakban, s így van napjainkban is.

Kiüresedett jelszavak

A *polgárosodás unos-untalan hangoztatott jelszavai* sem leplezhetik el azt a folyamatot, melynek mélyén az anyagi kiváltságok és privilégiumok felhalmozódása zajlik. Miközben alig egy évvel ezelőtt a tiszta közélet vonzó eszménye váltott ki állampolgári támogatást és rokonszenvet, a köznapok valóságában épp ennek az ellenkezője történik. A hatalom gazdasági beágyazódásának megannyi példáját említhetnénk meg. De a lényeg nem is elsősorban ezzel függ össze, hiszen *a hatalom főszereplői mindig igyekeznek helyzetüket stabilizálni.* Még hozzá a politikai megbízhatóság szempontjai alapján. Ami inkább zavaró az az, *hogy a felmutatott polgári erények - így a tisztesség, szavahihetőség, az erkölcsi önzetlenség, a közösségi szolidaritás - egyre inkább kiüresednek.* Éppen-séggel annak a logikának az alap-

ján, hogy a győzteseknek csaknem mindent szabad megtenniük, ha érdekeik úgy kívánják.

A valódi szabadság a törvények birtokba vétele

De hát végtére is arról van szó, hogy polgári létviszonyok között az erkölcsi önkorlátozást és méltanyosságot semmi sem helyettesítheti. Különösen nem akkor, ha a szabadságot valódi jelentése szerint fogjuk fel. Mert *a valódi szabadság nem a külső törvény lerázását jelenti, hanem sokkal inkább azt, hogy tudatában vagyunk a törvénynek.* Még egyértelműbben fogalmazva: *nem az a szabad, aki lerázza magáról a törvényt, hanem az, aki birtokba veszi.* A mindennapok valóságában keresni a szabadságot, hiszen ott él a törvény. Az utóbbit azonban sokféleképpen meg lehet sérteni. Akár úgy is, hogy például a vagyonfelhalmozás törvényes útjait sokan betartják. Más kérdés, hogy mindehhez milyen mértékű kizsákmányolás kapcsolódik. Mert ha a társadalom egyharmada nap mint nap a közvetlen túlélés veszélyeivel szembesül, aligha tud arra gondolni, hogy belátható időn belül polgárosodni képes. Így juthatunk el ahhoz a felismeréshez is, mely szerint minél inkább bővül a kivételezettek és kiváltságosak köre (akik előnyeiket akár politikai, akár gazdasági kapcsolataikból merítették), annál nagyobb a veszélye annak, hogy az alul- és felülvívők közti távolság visszafordíthatatlanul növekszik. Még ha nem túl szerencsés is kimondani: a mai magyar társadalom nagypolgárságát nyugodtan tekinthetjük az új burzsoáziának. Bizonyítékként elég csak felidézni azt a tényt, hogy a gombamódra szaporodó bankok hitelezettjei milyen körből kerülnek ki.

Kivételezettek és kedvezményezettek

Alighanem senki sem gondolhat arra, hogy aki lakásfelújításra vesz fel hitelt, ugyanolyan státuszban lenne, mint aki vegyes vállalatot alapít. Nem beszélve arról az egyszerű körülményről, hogy a legtöbb hitelező csak hitelképes partnereknek ad kölcsönt. Az utóbbi pedig sokféleképpen igazolható. A hetek óta zajló Postabank-botrány mindent fényesen bizonyítja. Csak éppen az a kérdés, hogy ha a korrupció vagy a jogtalan előnyszerzés ennyire elhatalmasodott, érdemes-e egyáltalán a polgári erényeket felmelegíteni? Szemfényvesztő módon másról beszélni, mint ami a valóságban történik? Egyszerre könnyű is és nehéz is erre a kérdésre válaszolni.

Könnyű azért, mert *a túl sokszor hangoztatott jelszavaknak előbb-utóbb az a sorsuk, hogy menthetetlenül kiüresednek.* Nehéz viszont azért, mert a polgári demokrácia az a társadalmi forma, amelyik nem csupán a jólét és a szociális biztonság ígéretét hordja magában, hanem megvalósításának, illetve elérésének feltételeit is. A *szomorú csak az, hogy a jólét és a biztonság áldásaival a társadalom alig egyhatoda rendelkezik.* Ugyanakkor a többség még álmodni sem képes róla. Hanem egyre többször azt veszi észre, hogy *a kimondott szó és a valóság között nő a távolság.* Mert valójában minden ember akkor bízhat a polgárosodás előnyeiben, ha ezekhez nem egyenlőtlen módon jut hozzá. Nyilván mindig lesznek kivételezettek és kedvezményezettek, de már az is fordulatot jelentene, ha nem az előbbi körbe tartozók beszélnének a polgári erények követésének fontosságáról.

Dr. Kerékgyártó T. István

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány és a Partners Hungary Alapítvány Baranya, Hajdú-Bihar és Heves megyében pályázatot hirdet:

HELYI KONFLIKTUSMEGELŐ- ZŐ ÉS KONFLIKTUSKEZELŐ HÁLÓZATOKBAN VALÓ RÉSZ- VÉTELRE

A Hálózatok létrehozásának célja:

helyi kisebbségi konfliktusok kialakulá-
sának megelőzése, illetve a kialakult konf-
liktusok kezelése.

A Hálózatban való részvételre olyan em- berek jelentkezését várjuk, akik:

a., helyi civil (szociális, oktatási, kulturá-
lis, kisebbségi, stb.) intézmény, szervezet,
települési vagy kisebbségi önkormányzat
képviselői és a helyi társadalomban tekin-
téllyel rendelkező emberek;

b., elhivatottságot éreznek ahhoz, hogy
lakóköznyezetükben segítőként, közvetítő-
ként együttműködjenek a lokális - elsősor-
ban etnikai - problémák megoldásában, a
helyi konfliktusok megelőzésében, kezelé-
sében.

A kiválasztás során előnyt élveznek azok, akik:

1. egy vagy több helyi, vagy regionális
szervezet ajánlásával rendelkeznek
2. kisebbségi és/vagy oktatási, szociális,
foglalkoztatási, térségfejlesztési kérdések-
kel foglalkoztak, illetve foglalkoznak
3. legalább középfokú végzettséggel ren-
delkeznek.

A hálózati tagok kiválasztását a Partners
Hungary és a MCKA szakértői végzik.

A kiválasztott hálózat tagok konfliktus-
kezelési képzésen vesznek részt. A képzés
tréningformában történik, időtartama két-
szer három nap.

A képzés befejezése után a hálózat tagjai
- a Partners Hungary munkatársainak segít-
ségével - részt vesznek a kisebbségi és a
települési önkormányzatok közötti együtt-
működés kialakításában, fejlesztésében,
több-nemzetiségű programok szervezésé-
ben, illetve a helyben kialakult, vagy kiala-
kulófélben levő konfliktusok feltárásában
és kezelésében.

**Pályázati űrlap 1999. augusztus 15-ig
igényelhető levélben a Partners Hungary
Alapítvány címén:**

1365 Budapest. 5 Pf.:682.

A pályázat benyújtásának határideje:

1999. szeptember 15.

**A késve, hiányosan érkező pályázatok
NEM kerülnek elbírálásra!!**

*A programra a Nemzeti és Etikai Ki-
sebbségi Hivatal és az Országos Cigány
Önkormányzat együttműködésével, a Kor-
mány cigány lakosságot érintő közéleti
intézkedéscsomagjával összhangban kerül
sor.*

Svájci holocaust-jóvátétel

*Fontos jogi tájékoztatás a romák és szintik részére a holocausttal kapcsolatos
kárpótlásról és a svájci bankokkal létrejött egyezségről*

A svájci bankoknak, vállalkozásoknak
és a svájci kormányának a második világ-
háború alatti tevékenységéből adódó jog-
igények rendezésére a svájci bankok 1,25
milliárd USA dollár megfizetését fogad-
ták el.

A New York-i Keleti Kerületi Bíróság
1999. november 29-én tárgyalást tart és
határoz arról, hogy a rendezés véglege-
sen jóváhagyható-e. Várják a túlélők és
leszármazottaik jelentkezését, igénybeje-
lentését.

**Felhívjuk az érintettek figyelmét,
hogy igényjogosultsággal élhetnek ak-
kor is, ha svájci bankszámlával nem
rendelkeztek, továbbá hogy a jelen
rendezésnek a svájci Humanitárius
Alappal semmilyen kapcsolata nin-
csen.**

A rendezés által érintett csoportba tar-
tozik minden olyan személy, vállalkozás
vagy csoport, amelyet a náci rendszer, il-
letve annak ügynökei üldöztek, vagy üld-
dozni rendelték azért, mert zsidó, roma,
jehova tanúja, homoszexuális, illetve tes-
tileg vagy szellemileg fogyatékos volt,
vagy azt vélték róla. Így:

A/ Ha Ön roma vagy szintik, vagy ha
Ön olyan roma vagy szintik örököse akit a
II. világháború alatt a fasiszták vagy üg-
ynökeik (szövetségesek, megszállt orszá-
gok kormányai) üldöztek vagy meggyil-
koltak

és

B/ Önnek vagy családtagjának:

1. A fasiszta rezsim által zsákmányolt
vagy elvett vagyontárgyakkal kapcsola-
tos követeléselei lehetnek svájci szerveze-
tekkel szemben (az egyezés második
csoportjába tartoznak a "burkolt va-
gyonnal" kapcsolatos, svájci szervezetek-
kel szembeni igények is, az ilyen va-
gyont a svájci szervezet valamilyen, a
tengelyhatalmakhoz tartozó, a fasiszta
rendszerrel 1933 és 1946 között kapcsola-
latban álló társaság vagy személy előnyé-
re elleplezte) vagy

2. 1945. május 9. előtti betétekkel ren-
delkezett svájci bankban, svájci befekte-
tési alapon vagy értékleltéti számlán és
ezzel kapcsolatos igénye lehet, vagy

3. kényszermunkát végzett olyan szer-
vezetek részére, amelyek e munka jöve-
delmét vagy hozamát svájci szervezetek-
nél helyezték el, vagy ezzel a nyereség-
gel svájci szervezeten keresztül folytattak
tranzakciókat, vagy

4. sikertelenül keresett menedéket
Svájcban a fasiszta üldöztetés elől, vagy
bejutását követően rossz bánásmódban
részesült és ezzel kapcsolatban igénye le-
het valamely svájci szervezettel szem-
ben.

Ön megfelelhet a svájci bankokkal, a
svájci kormánnyal és más olyan svájci
cégekkel kötött, 1,25 milliárd dolláros ja-
vasolt egyezés szerinti kárpótlás feltéte-
leinek, amelyeket azzal vádolnak, hogy
jogtalanul hasznot húztak abból, hogy a
fasiszták üldözték a zsidókat, a romákat
és más csoportokat. Az egyezés most
került az Egyesült Államok Bírósága elé,
amely a november 29-én megtartandó
méltányossági vizsgálat során dönt az
egyezség méltányos voltáról.

Felhívjuk figyelmét a következőkre:

Ha úgy gondolja, hogy megfelel a fenti
leírásnak, kérjen teljes körű tájékoztatást
jogairól és az igénylési eljárásról.

Nincs garancia arra, hogy minden
igénylő kárpótlásban részesül.

Ez az egyezés elkülönül és független
a svájci Humanitárius Alaptól.

A teljes tájékoztató értesítési csomag
pontosan meghatározza az egyezésbe
tartozó csoportokat és a határnapokat.

**Az igényeket 1999. október 22-ig kell
benyújtani.**

**Bővebb információ kérhető a követke-
ző - USA-ban működő - ingyenes, ma-
gyar nyelvű telefonszámon:**

008-001-2080

vagy interneten:

www.swissbankclaims.com

Igénybejelentőlapot lehet kérni au-
gusztustól a roma szervezetektől, kiseb-
bségi önkormányzatoktól.

Kérje meg a postai Értesítést és az
Igénybejelentő Kérdőívet még akkor is,
ha Ön nincs megbizonyosodva arról,
hogy valamelyik rendezési csoportba tar-
tozik.

Például, ha Ön vagy hozzátartozója
kényszermunkát végzett, Önnek nem fel-
tétlenül lehet tudomása arról, hogy annak
jövödelmét vagy hasznát svájci jogi sze-
mélyeknél helyezték-e el és így Ön is mi-
nősülhet valamelyik rendezési csoportba
tartozónak. Vagy nem tudhatja, hova ke-
rültek az elrabolt vagyontárgyak, éksze-
rek, stb.

*Stephen A. Whinston egyike azoknak
az ügyvédeknek, akiket az amerikai bíró-
ság az áldozatok képviselőiként jelölt ki.
Whinston és munkatársai Magyarorszá-
gon tartózkodásuk idején sajtótájékoztá-
tón hívták fel a figyelmet a kárpótlási le-
hetőségre. Az ügyvéd hangsúlyozta: nem
tudni, hány magyarországi polgár joga-
sult a svájci jóvátételre, de az biztos,
hogy semmilyen megkülönböztetés nem
lesz a zsidó, cigány és más áldozatok kö-
zött.*

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

99/7/2. Roma tanulók szakképzése (886)

A pályázat célja:

Azoknak a szakképző intézményeknek, szervezeteknek, vállalatoknak, kisvállalkozóknak a támogatása, akik segítik és ösztönzik a roma tanulókat a pályaválasztásban és az első szakmájuk megszerzésében.

A pályázók köre:

- Olyan szakképző intézménynek, szervezetnek, vállalatnak, kisvállalkozónak pályázhatnak, akik szakképzést és gyakorlati oktatást vállalnak, és utána segítenek a diákoknak a szakmunkásként való elhelyezkedésben.

- A kuratórium előnyben részesíti azokat a pályázókat, akik a munkaerőpiacon keresett és hiányszakmák képzését támogatják, különös tekintettel a gyengébben tanuló, hátrányos helyzetű, legalább általános iskolát végzett diákokra.

- Kizárólag azokat a képzéseket támogatjuk, ahol a képzésben résztvevők legalább 50 százaléka roma származású.

Pályázni lehet:

- A képzéshez szükséges felszerelések, kellékek, segédanyagok beszerzésére;
- Kisvállalkozók esetén a képzés ideje alatt ösztöndíjra, a vizsga költségeire;
- A roma diákok esetleges tandíjára, amit a Soros Alapítvány a képzőknek közvetlenül fizet ki.

A pályázat feltételei:

Pályázni kizárólag az erre a célra szolgáló űrlap kitöltésével lehet, amelyen megtalálhatók a részletes pályázati követelmények.

További információ és űrlap beszerezhető:

A pályázó nevére megcímezett és felbélyegzett közepes méretű válaszböríték megküldésével postai úton:

Soros Alapítvány

1525 Budapest, Pf.34.

tel.:315-0315, fax: 315-0201

vagy személyesen:

Budapest, II. Bolyai u. 14.

A Soros Alapítvány részletes tájékoztatója a www.soros.hu címen megtalálható az interneten. Az internetről az űrlapok letölthetők.

Az űrlaphoz mellékelni kell:

A pályázati program részletes leírását, amelynek tartalmaznia kell a következőket:

- az intézmény szakmai hátterének bemutatását (intézmények, szervezetek, vállalatok esetén),
- az intézmény leírását (intézmények, szervezetek, vállalatok esetén),
- az intézmény működését bemutató dokumentumokat (intézmények, szervezetek, vállalatok esetén),
- a kisvállalkozó működési engedélyének, cégbírósi bejegyzésének, mestrevizsgáját igazoló okiratának fénymásolatát (kisvállalkozó esetén),
- a kisvállalkozó szakmai önéletrajzát (kisvállalkozó esetén),
- a képzési tervet,
- esetleges együttműködési nyilatkozatot,
- a program megvalósításának ütemtervét,
- a megvalósításban résztvevő partnerek bemutatását, az együttműködés módját,
- a program részletes költségvetését, külön feltüntetve ebből az önrészt és az egyéb forrásokat,
- tandíj igénylése esetén a képzendő jellemzését, szociális hátterük és tanulmányi eredményük leírását.

Beküldési határidő: 1999. november 17.

A pályázati döntésekről szóló értesítés várható határideje: 2000. január

A róka meg a daru vendégsége

Találkozik a róka a daruval, s kérdi:

- Hol jártál, daru koma?

- A tónál voltam, hogy élelmet keressek, halat fogjak magamnak. Hát te, róka koma, merre jártál?

- Én is voltam vadászni, a faluban tyúkászni. De tudod, hogy az ételről mi jutott az eszembe? Rendezzünk egy jó vendégséget.

- Jól van, róka koma, kinél rendezzük?

- Előbb nálam, azután nálad. Holnap délből gyere hozzám ebédre.

- Megyek én, szívesen, de nekem hosszú nyakú edényben add az ételt, mert én a csőrömmel tányérból nem tudok enni.

Szerzett a róka másnapra egy kövér tyúkot, és sütni-főzni kezdett. Az ételt azonban úgy osztotta el, hogy a jó falatok mind a tányérba kerültek, a hosszú nyakú edénybe meg csak gyenge maradék jutott.

Látta a daru, hogy kinek milyen az étele, de semmit sem szólt. Ebéd után ő is meghívta a rókát.

- Na, róka koma, holnap délből te gyere hozzám ebédre.

- Megyek én, hogyan mennék, de nekem tányérba add az ételt, mert én a szájjammal hosszú nyakú edényből enni nem tudok.

Szerzett a daru másnapra néhány szép halat, és sütni-főzni kezdte. Az ételt azonban úgy

osztotta el, hogy a jó falatok mind a hosszú nyakú edénybe kerültek, a tányérba meg csak gyenge maradék jutott.

Látta a róka, kinek milyen az étele, és mérgelődni kezdett. Kérdi a daru:

- Talán haragszol róka koma?

- Már hogyan haragudnék, daru koma, amikor te finom ételt eszel, nekem pedig csak rossz jutott!

Felelte a daru:

- Ugyan, édes róka koma, én csak azt tettem veled, amit te tetél velem. Kölcsönkenyér viszszejár.

Faragó József gyűjteményéből

F E J T Ö R Ö K

Kedves Gyerekek!

Szeretettel köszöntünk benneteket ezen a szeszélyes, hol kánikulás, hol felhőszakadásos nyáron. Augusztusban már közeleg a tanévkezdés, kinek örömeire, kinek bánatára. Na, de azért élvezzétek még a szüenidő örömeit! Reméljük rejtvényeink, fejtörőink is hozzájárulnak a kellemes időtöltéshez!

A farkas, a káposzta és a kecske esete az okos fiúval

Egy fiú nagyon nehéz feladatot kapott. A farkast, a kecskét és a káposztát egyenként kell átvinni csónakkal a folyó tulsó partjára. Vigyáznia kell arra, hogy a farkas ne maradjon együtt a kecskével, mert megeszí, továbbá a kecske és a káposzta sem maradhatnak egyedül az ismert okok miatt.

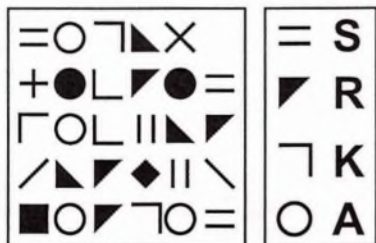
A fiú okosan átesónakáztatta a farkast, a kecskét, a káposztát külön-külön úgy, hogy mindannyian megmaradtak.

Milyen sorrendben hordta át őket?
Törjétek a fejteket!

Ragadozó állatok

Titkosírással öt olyan ragadozó állat neve van felírva, amelyek hazánkban nem élnek meg természetes körülmények között. Melyek ezek az állatok? Segítségül megadjuk néhány betű titkos jelét!

Egy játék a nyári tábortűzhöz

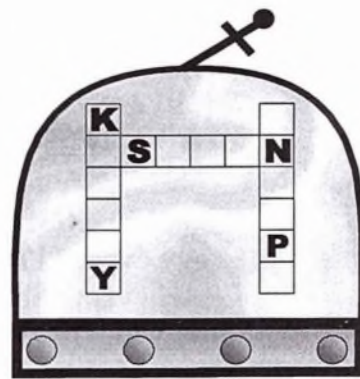
A gyerekek körben ülnek. A kezdő játékos szomszédja felé fordulva valami vicces grimaszt tesz, ami végigmegy a gyerekek által alkotott körön. Aki elneveti magát, vagy egy picit mosolyog, kiesik a játékból. Az győz, aki komoly marad!

Első rejtvényünkéből a nyári tábori élet kellemes perceit fejthetitek meg. Ha a körökben lévő szótagokat helyesen rakjátok össze, három nyári elfoglaltságot olvashattok össze!

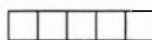
Augusztusban két kiemelkedő ünnepről szoktunk megemlékezni. Az egyszerű keresztrejtvényben a megadott betűk segítenek, a második rejtvényben a betűk száma és a keresendő szó rokon alakja szolgál segítségül.

Nem régi

Fontos táplálék /lisztből készül/

+E Különleges nap

Melyek ezek az ünnepek?

Jó szórakozást kívánunk a rejtvényekhez!

Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné

Két év mögöttünk és még hosszú út előttünk...

Tiszadobon is működik a Lungo Drom szervezet, amely 2 éve alakult vezetéssel és közel 100 tagot számlál.

A közelmúltban két olyan rendezvényt szerveztünk, amiről úgy érzem érdemes tájékoztatást adni, és amelyhez az anyagi fedezetet pályázatok útján teremttük meg. A rendezvények előkészítésében, lebonyolításában és a pályázatok megírásában igen nagy segítségünkre van **Gadnai Gáborné, Katika** néni, akinek a munkájára mindig számíthatunk. Több mint 30 éve él közösségünkben, tanítónő a helyi általános iskolában. Jól ismeri a település cigányságát, élet-körülményeit, gondjait és értékeit. Nélküle aligha jöhettek volna létre az alábbi programok:

Május végén rendeztünk egy roma Ki Mit Tud?-ot, amelyre versmondó, ének, szülő és páros cigánytánc valamint formációs tánc kategóriában nevezhettek a gyerekek; óvodások, általános és középiskolások. Több mint 40-en szerepeltek és az igazán értékes az volt, hogy a felkészülésben a szülők, barátok, rokonok segítettek a résztvevőket.

Legjobbban szerepeltek: **Jónás Krisztina** versmondó, **Tóth Csaba** szólótáncos, **Kiss Erika** és **Kiss Csaba** páros cigánytáncos és **Váradi Helga, Váradi Melinda, Tóth Krisztina** formációs táncokkal.

A rendezvény folytatásaként szeptember végén regionális szintűvé bővül a Ki Mit Tud?, melyhez már megnyertük a Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány támogatását.

Nagyon sok kisgyerek van, aki anyagi lehetőségek hiányában nem juthat el táborba. Az ő számukra rendeztük meg - idén már második alkalommal - az Életmód tábor, ahol egy héten át reggel 9 órától délután 5 óráig biztosítunk programokat az érdeklődő cigány és magyar gyerekek számára 6-tól 14 éves korig. A részvételi

díj 1000 forint volt. Nagyszerű helyszín volt ehhez is a Községi Ház, amely jól felszerelt játszótér és nagy udvara ideális a gyerekek számára. A napi háromszori étkezést az általános iskola konyhája vállalta.

Igyekeztünk úgy beosztani a gyerekek idejét, hogy nyugodt hangulatban, minél több hasznos dolgot megismerjenek és gyakoroljanak. A testi higiénia fontosságának kiemelése mellett a rendszeres fogmosás és a környezet higiénijának megteremtése és megőrzése mindennapos téma volt. Nem maradhatott el a déli meseolvasás, amelynek élményét a kézműves foglalkozásokon önthették formába. Agyagoztunk, nemez-labdát és terítőket készítettünk, különleges festési technikákat ismerhettünk meg. Legnagyobb sikere talán a gyönyörűzésnek volt, amibe még a szülők is bekapcsolódtak. Nagyon jó hangulatúak voltak a verses-zenés-beszédtechnikai foglalkozások is.

Az utolsó napon kirándultunk Miskolcra, ahová csaknem minden gyerekkel jött a szülő, nagyszülő vagy testvér.

Mindenkinek köszönjük az önzetlen munkát és a gyermekek érdekében reménykedünk a jövő nyári ismétlésben! Köszönet illeti még a Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítványt és a Tiszadobi Gyerekekért Gondozási és Segélyezési Alapítványt, akik a tábor anyagi feltételeit biztosították.

Rendezvényünket megtisztelte érdeklődésével és jelenlétével **Kantár Elemér**, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat tagja, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Lungo Drom elnöke, akinek igen nagy szerepe van abban, hogy a megyében milyen színvonalon működnek az alapszervezetek.

Galyas József kisebbségi képviselő,
a tiszadobi Lungo Drom elnöke

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1176 Ft,
fél évre: 588 Ft,
negyedévre: 294 Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetés díját
a szerkesztőség címére kell eljuttatni:*

**5000 Szolnok,
Aranka utca 3.
Telefon:
06-56/372-269**

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

JOGVÉDŐIRODÁK

Nemzeti és Etnikai Jogvédő Iroda

Irodavezető: Dr. Furmann Imre

Cím: 1537 Budapest 114. Pf.: 453/269

Telefon: 303-8973, 314-4998

Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Iroda

Irodavezető: Dr. Pálfi Miklós

Cím: 5000 Szolnok, Kossuth tér 1.

Telefon: 06-56/411-205

Cigányok Jog- és Érdekérvényesítő Irodája

Irodavezető: Dr. Kosztics István

Jogsegélyszolg. vezető: Dr. Szelestey György

Cím: 7621 Pécs, József A. u. 4.

Telefon: 06-72/325-558

Roma Parlament Konfliktusmegelőző és Jogvédő Irodája

Irodavezető: Dr. Pánczél Márta

Cím: 1084 Budapest, Tavaszmező út 6.

Telefon: 06-1/313-18-87

Roma Polgárjogi Alapítvány Jogvédő Iroda

Irodavezető: Horváth Aladár

Cím: Budapest VIII., Dob u. 105.

Telefon: 352-4500, 352-4502

Pentru Voj – Tiértetek Zala Megyei Kisebbségek Jogvédő Szervezete

Jogász: Dr. Hard Ferenc

Cím: Zalaegerszeg, Kossuth út 43. I. emelet

Telefon: 06-92/330-479

Országos vásárok naptára

1999. augusztus hónapra

Augusztus 5. csütörtök

Cellödömök	-ok
Ónod	-oák
Szeged-	
Cserepes sor	-ok
Vésztő	-oák

Augusztus 6. péntek

Gyöngyös	-oá
Gyula	-oák

Augusztus 7. szombat

Abony	-oá
Békéscsaba	-oák
Csorna	-av
Kaposvár	-av
Kecskemét	-ok
Kecskemét	-k-jv
Komló	-oák
Komló	-av
Magyarnándor	-oák
Marcali	-ok
Pécs	-oák

Augusztus 8. vasárnap

Békéscsaba	-av
Dabas	-oák
Dabas	-av
Dombóvár	-ok
Gyomaendrőd	-oák
Jászszentandrás	-oák
Kaposvár	-ok
Kecskemét	-ok
Kecskemét	-k-jv
Kiskunfélegyháza	-oák
Miskolc	-av
Páztó	-oák
Pécs	-ok
Pécs	-av
Tata-Porcinkula	-bv
Szeged-	
Cserepes sor	-k-jv
Szekszárd	-oák
Szolnok	-av
Tápiószentmárton	-oák
Tiszaöldvár	-oák
Tompa	-ok
Zalaegerszeg	-av

Augusztus 10. kedd

Gönc	-oák
Zalaegerszeg	-oák

Augusztus 11. szerda

Makó	-oá
Mezőcsát	-oák
Miskolc	-osk

Augusztus 12. csütörtök

Gyöng	-oák
Komádi	-oá
Mélykút	-oák
Szeged-	
Cserepes sor	-ok

Augusztus 13. péntek

Pusztamérges	-oák
Sásd	-oák

Augusztus 14. szombat

Csorna	-av
Jászberény	-oák
Kaposvár	-av
Kecskemét	-ok
Kecskemét	-k-jv
Ózd	-oák
Pécs	-oák

Augusztus 15. vasárnap

Békéscsaba	-av
Böhönye	-oák
Csongrád	-bv
Dabas-Sári	-bv
Dunaföldvár	-oák
Heves	-oák
Heves	-av+mgv
Jászakóhalma	-oák
Kaposvár	-ok
Kecskemét	-ok
Kecskemét	-k-jv
Kenderes	-bv
Kiskunfélegyháza	-av
Kunszentmiklós	-oák
Miskolc	-ünnepi ok
Miskolc	-av
Mórahalm	-oák
Pécs	-oák
Pécs	-av

Szeged-	
Cserepes sor	-k-jv
Szentes	-oá
Szolnok	-av
Tiszaécske	-oák
Vajszló	-bv
Vác	-oák

Augusztus 16. hétfő

Bélapátfalva	-oák
Csorna	-ok
Egyek	-oák
Szil	-oák

Augusztus 17. kedd

Balkány	-oák
Fertőszentmiklós	-oák

Augusztus 18. szerda

Jánoshalma	-oák
Miskolc	-osk
Vajszló	-ok

Augusztus 19. csütörtök

Ragály	-oák
Szeged-	
Cserepes sor	-ok

Augusztus 20. péntek

Hortobágy	
"Hidi Vásár", nmv, ok	
Galvác	-bv
Nagydorog	-bv
Szarvas	-ÜV

Augusztus 21. szombat

Csorna	-av
Hortobágy	
"Hidi Vásár", nmv, ok	
Kaposvár	-av
Kecskemét	-ok
Kecskemét	-k-jv
Mohács	-oák
Pécs	-oák
Sárbogárd	-oák

Augusztus 22. vasárnap

Abony	-oák
Békéscsaba	-av
Hortobágy	

R Ö V I D Í T É S E K

av.	= autóvásár
bv.	= búcsúvásár
csv.	= cserépvásár
kjv.	= közúti jármű vásár
kuv.	= kutyavásár
LNv.	= Lovas Napok vására
mgv.	= munkagép vásár
nmv.	= népművészeti vásár
oá.	= országos állatvásár
oák.	= országos állat- és kirakó vásár
ok.	= országos kirakó vásár
osk.	= országos sertés- és kirakó vásár
r.	= régiségvásár
tbv.	= termékbemutató és vásár
üv.	= ünnepi vásár

"Hidi Vásár", nmv, ok	
Kaposvár	-ok
Kecskemét	-ok
Kecskemét	-k-jv
Mélykút	-bv
Miskolc	-av
Páztó	-av
Pécs	-ok
Pécs	-av
Pécsvárad	-oák
Szeged-	
Cserepes sor	-k-jv
Szekszárd	-oák
Szolnok	-av

Augusztus 23. hétfő

Szécsény	-oák
----------	------

Augusztus 25. szerda

Miskolc	-osk
Veszprémmarsány	-oák

Augusztus 26. csütörtök

Szany	-oák
Szeged-Cserepes	-ok

Augusztus 27. péntek

Déaványa	-oá
Komádi	-oák

Augusztus 28. szombat

Csorna	-av
Jászárokszállás	-oák
Kaposvár	-av
Kapuvár	-oá
Kecskemét	-ok

Kecskemét	-k-jv
Mezőberény	-av+mgv
Pécs	-oák

Augusztus 29. vasárnap

Békéscsaba	-av
Csongrád	-av
Farmos	-oák
Fülöpszállás	-oák
Kaposvár	-ok
Kecskemét	-ok
Kecskemét	-k-jv
Mezőtúr	

-Túri Vásár, nmv, ok

Miskolc	-av
Nagykát	-oák
Nagykörös	-oák
Orgovány	-oák
Örkény	-oák
Pécs	-av
Pécs	-ok
Szeged-	
Cserepes sor	-k-jv
Szeghalom	-av+mgv
Szolnok	-av
Tata-Agostyán	-bv

Augusztus 30. hétfő

Kapuvár	-ok
---------	-----

Augusztus 31. kedd

Pápa	-oá
Pincehely	-oák

A vásárnaplót
összeállította:
Wilhelm István

Labancné Milák Brigitta alkotása

